

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 8

София, петък, 13 ноемврий

1931 г.

9. заседание

Четвъртък 12 ноемврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 35 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	141	ската партия и професионалнитѣ съюзи. (Развиване и отговоръ) . . .	141
Питания: 1) отъ работническата парламентарна група къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно затваряне на клубовѣ на Работническата партия и непозволяването да прави публични събрания. (Развиване и отговоръ) . . .	141	3) отъ същата група къмъ същия министъръ относно конфискацията на в. „Земледѣлско възраждане“. (Развиване и отговоръ) . . .	141
2) отъ същата група къмъ същия министъръ относно забраната на конгреситѣ на Работническата партия и професионалнитѣ съюзи. (Развиване и отговоръ) . . .	141	4) отъ същата група къмъ същия министъръ относно убийството на Никола Кофарджиевъ и ареститѣ въ София и провинцията. (Развиване и отговоръ) . . .	141
		Дневенъ редъ за следующето заседание . . .	160

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присъжствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ народни представители: Алексиевъ Никола, Ангеловъ Иванъ, Ангеловъ Станъ, Апостоловъ Драгомиръ, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бояджиевъ Стефанъ, Бръшляновъ Цоню, Ганчевъ Миню, Дековъ Петко, Джабарски Стоянъ, Димитровъ д-ръ Георги, Дичевъ Петко, Дойчиновъ Никола, Долбински Димитъръ, Дрънски Димитъръ, п. Захариевъ Захари, Попивановъ Петъръ, Капитановъ Анастасъ, Кемилевъ Никола, Кировъ Стаматъ, Кондаковъ Александъръ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куртевъ Иванъ, Куцаровъ Тодоръ, Лоловъ Сава, Ляпчевъ Андрей, Маджаровъ Рашко, Мирски Христо, Нейчевъ Адамъ, Панайотовъ Петъръ, Петровъ Никола, Рафаиловъ Филипъ, Родевъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Савовъ Николай, Славовъ Кирилъ, Станевъ Митю, Ташевъ Димо, Тотевъ Деню, Христовъ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Циганчевъ Анастасъ и Якимовъ Тодоръ)

Бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Христо Родевъ — 4 дни;
 На г. Георги Стояновъ Василевъ — 2 дена;
 На г. Христо Мирски — 3 дни;
 На г. Иванъ Велчевъ — 1 день;
 На г. Христо Рашковъ — 2 дена;
 На г. Тодоръ Бончевъ — 1 день;
 На г. х. Георги х. Петковъ — 3 дни;
 На г. Митю Станевъ — 2 дена;
 На г. Станъ Ангеловъ — 2 дена;
 На г. Тодоръ Куцаровъ — 2 дена;
 На г. Захари п. Захариевъ — 3 дни и
 На г. Никола Дойчиновъ — 3 дни.

Народниятъ представителъ Петко Дичевъ моли да му се разреши 30-дневенъ отпускъ по болестъ, за което

прилага медицинско свидетелство. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве е готовъ да отговори на следнитѣ питання:

на питането отъ парламентарната група на Работническата партия, подписано отъ народнитѣ представители Георги Костовъ, Запрявъ Ивановъ, Костадинъ Русиновъ и др., относно затварянето на клубовѣ на Работническата партия и непозволяването да прави публични събрания;

на питането отъ същата група, подписано отъ народнитѣ представители Асенъ Бояджиевъ, Стаматъ Ивановъ, Георги Вангеловъ и др., относно забраната конгреситѣ на Работническата партия и професионалнитѣ съюзи;

на питането отъ същата група, подписано отъ народнитѣ представители Лазаръ Станевъ, Стаматъ Ивановъ и др., относно конфискацията на в. „Земледѣлско възраждане“;...

И. Симеоновъ (д): Лазаръ Станевъ земледѣлецъ ли е?

Председателстващъ Н. Захариевъ:... на питането отъ същата група, подписано отъ народнитѣ представители Андрей Пеневъ, Лазаръ Станевъ и Стаматъ Ивановъ и др., относно убийството на Никола Кофарджиевъ и ареститѣ въ София и провинцията.

На тия питання г. министърътъ на вътрешнитѣ работи ще отговори въ това заседание.

(Къмъ работническата парламентарна група) Отъ г. г. народнитѣ преставители, които сж подписали тия питання, колко души ще говорятъ?

А. Бояджиевъ (раб): Трима души: Георги Вангеловъ, Георги Костовъ и Лазаръ Станевъ.

М. Бечевъ (д): Много бе!

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народният представител г. Георги Вангеловъ, за да развие питането си.

Г. Вангеловъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Когато ще трѣбва да разглеждаме известни факти, станали презъ време на управлението на новата власт, преди всичко трѣбва да се спремъ, да направимъ едно сравнение на терора, упражненъ отъ падналата сговористка власт, съ терора, който се упражнява отъ днешната коалиция, наречена Народенъ блокъ. Правя това сравнение затуй, защото тия, които поеха властта на 21 юний т. г., дойдоха въ името на това, че ще възстановятъ изгубенитѣ права и свободи — осветени отъ конституцията, нашиятъ основенъ законъ — на работническитѣ и трудови маси въ нашата страна.

Г. г. народни представители! Известно ви е, че деветоюнското правителство на тъй наречения Демократически сговоръ дойде по единъ незаконенъ редъ на власт — чрезъ нощенъ превратъ. Понеже това стана противъ волята и желанието на широкитѣ народни маси, много естествено тая власт знаеше много добре, че тя ще срещне отпоръ отъ страна на тия маси, които не желаятъ тая власт. И, за да се охранятъ, за да затвърдятъ своята власт, още въ началото тѣ прибѣгнаха къмъ крути мѣрки — да се справятъ съ най-будното изъ срѣдата на тая работническа маса, която негодуваше срещу натрапилата се нова власт. Вие знаете много добре, че тогава се избиха маса синове на тая работническа класа отъ градове и села, най-достойнитѣ, защото сѣ имали смѣлостта да защитаватъ интереситѣ и живота на тая класа, защото сѣ имали смѣлостта да се борятъ за хлѣба и свободитѣ на тая класа. Деветоюнцитѣ още въ началото поставиха своето управление така, като че ли наистина сами чувствуваха, че сѣ чужди, чужденци, натрапници на тая класа. И тѣ още въ началото побѣззаха да намѣрятъ начинитѣ, какъ частъ по-скоро да се награвятъ отъ държавната хазна, да разграбятъ държавнитѣ срѣдства, които отдѣлятъ отъ залька си тия работни маси. И ние бѣхме свидетели, какъ деветоюнскитѣ първенци, отъ най-голѣмитѣ до най-малкитѣ, се надпредварватъ, кой повече пари да ограби. Ние бѣхме свидетели ежедневно въ пресата да се изнася, че еди-кой-си окръженъ управителъ заграбилъ толкова милиона лева отъ държавната хазна, еди кой си бирникъ ограбилъ толкова пари, еди-кой-си приставъ ограбилъ толкова пари, един-кой-си началникъ ограбилъ толкова пари и пр. и пр. Това нѣщо бѣше безконечно.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Кажете, кои сѣ?

Г. Вангеловъ (раб): Ако искате факти, ние ще ви посочимъ. Понеже нѣмаме време днесъ да посочимъ такива факти, можете да заповѣдате да ви посочимъ такива факти.

Н. Пждаревъ (д. ст): Кѣде да заповѣдаме?

Р. Маджаровъ (д. ст): Сега на кредитъ!

Г. Вангеловъ (раб): Не напраздно се носѣше отъ уста на уста, че деветоюнцитѣ разправятъ по между си: „Който не граби, нѣма да разбере, защо е дошелъ 9 юний“.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Хайде де! Лъжешъ! Посочи факти!

Г. Вангеловъ (раб): Наистина това бѣше така, защото се виждаше отъ всички, защото бѣше очевидно и биеше въ очитѣ на маситѣ. Поради тази политика на систематическо ограбване на държавната хазна, отъ друга страна поради това, че сговористското правителство се тури напълно въ услуга на силнитѣ на деня, на капиталиститѣ, на банкеритѣ; поради това, че то си служеше съ тероръ срещу борбитѣ на маситѣ отдолу, дойде се до положение, че наистина, следъ като избѣ толкова добри синове на работническата класа, то не можа да се справи и въ края на краищата трѣбваше да се охрани съ единъ изключителенъ, драконовски законъ — съ тъй наречения законъ за защита на държавата. Но и тоя законъ, въпрѣки строгостта си, не спре борбитѣ на работническата класа. Въ първия моментъ сговориститѣ, съ своя жестокъ тероръ, наистина бѣха спланили тѣзи работнически маси, но съ течение на времето животътъ накара тия маси да излѣзатъ отъ това състояние и да поематъ борбата.

Т. Кънчевъ (д. ст): Болшевишкото злато ги накара да подематъ борбата.

Г. Вангеловъ (раб): Наистина, въ навечерието на 21 юний ние се намирахме въ едно съвършено друго, особено положение. Тия маси вече не се страхуваха, тѣ влизаха въ борбитѣ. Тогава бѣше се създадо вече едно силно настроение всрѣдъ тия маси и се чувствувахе, че наистина трѣбва да се даде известенъ огдушникъ, че трѣбва да се яви нѣщо ново. И на сцената се явиха изпеченитѣ нови демагози на днешната блокарска власт, наречена Народенъ блокъ. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ) Тия изпечени демагози използваха това настроение на маситѣ, за да ги измаматъ и да дойдатъ на власт.

Отъ мнозинството: Е-е-й!

Г. Вангеловъ (раб): По какво се различава тѣхната политика въ защита интереситѣ на тия маси?

Нѣкой отъ мнозинството: По това, че ви търпимъ тукъ.

Г. Вангеловъ (раб): Въ борбата срещу тия маси тѣ не си ли служатъ съ сѣщитѣ прийоми, съ сѣщия тероръ? Много естествено е, че тѣ си служатъ съ сѣщия тероръ. Ние още въ навечерието на изборитѣ, когато трѣбваше да правимъ нашата агитация всрѣдъ тия маси, имъ заявихме: тия, които днесъ искатъ да излѣзатъ на повърхността на политическия животъ; тия, които днесъ искатъ да пипнатъ властта, тѣ ще бѣдатъ сѣщитѣ, тѣ ще продължаватъ сѣщата политика на сговориститѣ. Много естествено, че поради накинѣлото негодувание на маситѣ, агитацията на тия демагози намѣри почва всрѣдъ тия маси, тѣ се увлѣкоха, но бѣха измамани. Политиката на днешното правителство не е ли сѣщата политика на Сговора? Фактитѣ днесъ говорятъ това. Азъ ще си послужи съ малко факти, . . .

И. Симеоновъ (д): Защото нѣмашъ много.

Г. Вангеловъ (раб): . . . за да ви докажа, че днешното правителство, скърпено отъ нѣколко партии въ видъ на единъ букетъ, си служи съ сѣщитѣ срѣдства, съ каквито си служеше онова провалено, онова умразно въ очитѣ на народа сговористско правителство. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Защо и днешното правителство ще продължава тая политика? Безспорно то ще я продължава, защото поддържа като светиня една стара организация на производство и разпредѣление на богатата, която е отживѣла вече времето си. Ние, знаейки това, още въ навечерието на поемането на властта отъ тая народна власт, заявихме на маситѣ, че ще бѣдатъ излѣгани. И ето, още на другия денъ, следъ поемането на властта, тѣ бѣха разочаровани. Днесъ има сѣщото положение: днесъ навсѣкѣде се чувствува рѣмженето на маситѣ. Защо е това? Ако положението на маситѣ въ сговористско време е било лошо, е било тежко, днесъ наистина, г. г. народни представители, то не е по-леко, а е дори още по-тежко. Докато преди нѣколко години надницата въ тютюневитѣ складове бѣше 95 л., днесъ най-голѣмата надница тамъ е 40 л., г-да. Капиталистическата рационализация е дала въ резултатъ това, че е подпомогнала алчнитѣ тютюневи търговци да обиратъ безконтролно труда на тютюневитѣ работници. Такова е положението навсѣкѣде. Ако вие, г. г. народни представители, съ своитѣ голѣми дневни, съ своитѣ голѣми заплати и други доходи ядете печени прасета (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ работницитѣ), . . .

И. Симеоновъ (д): А ти какво ядешъ, бе?

Г. Вангеловъ (раб): . . . печени агнета (Възражения отъ мнозинството), пуйки и гъски, идете въ тютюневитѣ складове и ще видите, че тютюневитѣ работници и въобще работницитѣ . . .

Х. Чолаковъ (з): Ти малеби ли обичашъ, бе?

Г. Вангеловъ (раб): . . . не ядатъ дори печени чушки, а ги ядатъ сурови.

И. Симеоновъ (д): Онзи денъ ти ядеше печенъ пуйкъ. Азъ те видѣхъ. (Веселостъ) Той яде пуйци, пъкъ ние да не ядемъ прасета!

Г. Вангеловъ (раб): Не съмъ ялъ.

И. Симеоновъ (д): Ядѣше. Осемъ лева килограмъ месо и нѣма да го ядешъ! Качамакъ ли ще ядешъ? Не те е срамъ!

П. Стоевъ (раб): (Казва нѣщо)

И. Симеоновъ (д): (Къмъ П. Стоевъ) Не виждашъ ли колко си напълнителъ. И черъ хайверъ ядешъ.

Г. Вангеловъ (раб): Азъ не живѣя по-добре отъ единъ работникъ, защото голѣма частъ отъ това, което получавамъ, давамъ го пакъ за народа.

И. Симеоновъ (д): Само ти го давашъ! Да не демагогствуващъ!

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Г. Вангеловъ (раб): Г. г. народни представители! Преди известно време искахъ да ви прочета тукъ едно изложение за положението на тютюневитѣ работници. То, наистина, рисувахе оная страшна картина на мизерия, въ която сѣм изпаднаха главно тютюневитѣ работници. Вие нѣмахте тогава търпение да изслушате това изложение, за да видите, въ какво положение сѣм изпаднаха въобще работниците и главно тютюневитѣ работници въ складоветѣ.

Това тежко положение, въ което се намиратъ работниците въ предприятията и работилниците, много естествено, не можеше да не накара маситѣ да пригърнатъ борбата и тѣ я приеха. Днесъ, обаче, ние виждаме, че не се разкарватъ чорбаджиитѣ. Ние не сме видѣли нито единъ отъ чорбаджиитѣ, нито единъ отъ капиталиститѣ да бжде разкарванъ, битъ или убитъ, а се убиватъ работници, и то при днешната властъ, въ време на тѣхнитѣ стачни борби. Такъвъ е случаятъ въ Ямболъ, въ Сливенъ и другѣе.

Терорътъ спрямо маситѣ е отишелъ до тамъ — ако обичате, можете да проверите това — че предъ тютюневитѣ складове въ Хасково и Пловдивъ ядлницата е постоянно на кракъ за охраняване интереситѣ на тютюневитѣ работници. Идете предъ тютюневитѣ складове въ тия градове и ще се увѣрите въ това. Всѣки моментъ се следи кой какво приказва, и ако нѣкой работникъ заприказва за своитѣ интереси, за своята организация, ако заприказва за своя клубъ, веднага бива битъ и разкарванъ по участъцитѣ. Ние сме свидетели на нѣщо повече: когато работниците искатъ да се събератъ въ своитѣ клубове, последнитѣ се затварятъ. И отъ тамъ се гонятъ работниците. Днесъ само въ София сѣм отворени синдикалнитѣ клубове и партийнитѣ клубъ, за да си омиеете рѣцетѣ предъ чуждия свѣтъ, но идете въ провинцията да видите така ли е. Тамъ и до днесь днешенъ клубоветѣ сѣм затворени. Стигна се дори до тамъ, че работническитѣ депутати да бждатъ бити по улицитѣ и дори избивани.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Изтича Ви времето, г. Вангеловъ.

Г. Вангеловъ (раб): Сега ще свърша.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Костовъ, за да развие питането си.

Г. Вангеловъ (раб): Още малко. — Пребитъ е въ Ломъ депутатътъ попъ Русиновъ, който отишелъ тамъ да посрѣща жена си. Сжичиятъ е битъ на едно публично събрание въ Догавово-Конаре, кждето е отишелъ за събрание и на връщане е билъ задигнатъ отъ единъ агентъ въ единъ автомобилъ, следъ което е билъ смазанъ отъ бой. Бити сѣм и нашитѣ другари депутати: Атанасъ Неновъ, Лазаръ Станевъ и още много наши другари.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Г. Вангеловъ (раб): Азъ питамъ ония тамъ (Сочи мнозинството), понеже става въпросъ за побойница и за тероръ, защо се възмущаваха презъ сговористко време,...

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Силно звъни) Моля ви се, г. Вангеловъ, отнемамъ ви думата.

Г. Вангеловъ (раб): ... когато сѣм били избивани депутати, а днесъ допускатъ да продължава сжичиятъ тероръ спрямо насъ, народнитѣ представители отъ работническата група.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Продължително звъни) Моля Ви се, г. Вангеловъ.

Г. Вангеловъ (раб): Прочее, азъ не си правя илюзии, че днесъ терорътъ надъ трудящитѣ се ще спре. (Силно тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Г. Вангеловъ (раб): Терорътъ надъ трудящитѣ се ще спре само подъ напора на борбитѣ на работническата класа. (Ръкоплѣскания отъ работниците)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Костовъ.

Х. Чолаковъ (з): Сега излиза първиятъ теноръ!

Г. Костовъ (раб): (Отъ трибуната) Ще онѣмѣте скоро. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

И. Симеоновъ (д): Ти Богъ Саваотъ ли си да онѣмишъ всички? (Смѣхъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Ще говорите по въпроса. Никакви печени прасета и пилета!

Г. Костовъ (раб): Г. г. народни представители! Предметътъ на питането, подадено отъ името на нашата парламентарна група, което ще развия тукъ, се касае за частичка отъ ония грозни факти, които сѣм дѣло на днешната властъ на Народния блокъ. Тия факти сѣм частичка отъ оная система на кървавъ походъ, на тероръ противъ трудящитѣ се маси, противъ тѣхнитѣ организации, противъ по-виднитѣ и будни синове на работническата класа у насъ.

Следъ убийствата въ Ямболъ, следъ убийствата въ с. Дълбоки, с. Кръвъ и другадѣ, ние трѣбваше да бждемъ свидетели на убийства, извършени въ центъра на градъ София. (Викове „Позоръ!“ и ръкоплѣскания отъ работниците) На 29 септември, въ 11 часа вечерта, на ул. „Любенъ Каравеловъ“, отивайки си въ къщи, бива нападнатъ изъ засада работникътъ Пело Ивановъ Пеловски и убитъ отъ известнитѣ на цѣла трудяща се България садисти полицаи Горисъ Петровъ и Димитъръ Лъсковъ. Пеловски е падналъ, пронизанъ отъ тѣхнитѣ куршуми. Може би въ официалното комюнике на Дирекцията на полицията да се известява, че това е станало „при онитъ за бѣгство“. Пело Ивановъ Пеловски е дърводѣлски работникъ. Той е билъ емигрантъ въ съветска Русия. Върналъ се е тукъ, изслужилъ е своята трудова повинность къмъ българската държава и е дошълъ тукъ, въ градъ София, да упражнява своята професия като дърводѣлски работникъ и е билъ членъ на дърводѣлската професионална организация тукъ.

Е добре, ясно е, че тукъ се касае за единъ актъ на фашистката диктатура за унищожаването на единъ беденъ синъ, на единъ борецъ на трудящитѣ се маси. (Ръкоплѣскания отъ работниците) Въ системата, въ веригата на тая политика на кървавъ тероръ, упражняванъ отъ правителството на Народния блокъ, се реди по-нататъкъ страшното кърваво покушение, страшното престѣпление — убийството на Никола Кофарджиевъ. Върѣдъ столица София, на ул. „Дебъръ“, на 30 миналия месецъ, къмъ 10 часа вечерта, сѣм открива формено сражение. Агентитѣ на Народния блокъ устройватъ засада на Никола Кофарджиевъ. Кой е Никола Кофарджиевъ? Споредъ кактѣ изнесоха вестницитѣ, той е билъ секретаръ на Българската комунистическа партия. Никола Кофарджиевъ е познатъ на трудяща се България. Той е познатъ и на работницитѣ въ градъ София. Никола Кофарджиевъ още отъ младини е израствалъ всрѣдъ борбитѣ на пролетариата въ градъ София. Още като младежъ, въ 1924 г., при убийството на трибуна, на идеолога на работническия селски трудовъ блокъ, Петко Петковъ, на неговия гробъ той издигна протестъ противъ туй убийство, той поднесе вѣнецъ отъ името на трудящитѣ се въ градъ София, заради което бѣ сжденъ отъ фашистски сждъ, обаче успѣ да избѣгъ отъ сждебната зала. Благодарение на оная политика на тероръ, провеждана тогава отъ страна на сговористката властъ, той бѣ принуденъ да емигрира. Раненъ заедно съ него е и Рачо Цаневъ, който сжщо така е билъ нападнатъ и раненъ съ удари на револверъ. Въ връзка съ тия убийства, въ връзка съ убийството на Кофарджиевъ, сѣм извършени масови арести на работници и студенти тукъ, а сжщо така арести на работници въ провинцията.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че особено за васъ, които стоите въ центъра на банкитѣ, излишно е

да описвам, какво става там, до Львовия мост, въ оная преизподня, она Дантев адъ въ съвременната буржоазна държава. Вие знаете много добре, че който престъпи онзи прагъ, връщане нѣма. Вие знаете, че, по силата на единъ изключителенъ законъ, законъ насоченъ противъ борбитъ на трудящитъ се маси и тѣхнитъ класови организации у насъ, единъ драконовски законъ, тамъ се инсцениратъ процеси. И благодарение на това, че вече се създаде една система на организирането на тия конспиративни процеси; благодарение на това, че фашистката диктатура, за да запази своето господство, съумъ да измѣни даже и нашата съдебна система, която поставя тежестта върху така нареченото полицейско дознание, което се взема за база за формиране на процеситъ, за база за градене на обвинението. Тамъ, по пътя на една нечувана инквизиция, се изтръгватъ самопризнания и по пътя на изтръгването на тия самопризнания ние имаме стотици жертви, които минаватъ въ бюлетинитъ на Дирекцията на полицията като самоубийства. Да говоря за бирника Спасовъ нѣмамъ за задача. Азъ ще процитирамъ нѣколко случая на тия самоубийства. Това бѣ 1929 г., когато бѣ убитъ, а не самоубиенъ, и следъ туй хвърленъ отъ стълбитъ на Обществената безопасностъ Пандо Титовъ; това бѣ Георги Московъ, който бѣ работникъ въ Хасково, докаранъ бѣ тукъ и, при инквизиция, умъртвенъ и хвърленъ също така отъ стълбитъ на Обществената безопасностъ. Сега случитъ сѣ малко по-други. Днесъ се възприе системата на самообесванията. Самообеси се на 4 т. м. работникътъ Христо Кочевъ, тютюнороботникъ отъ гр. Пловдивъ, обвиненъ като членъ на централния комитетъ на Българската комунистическа партия. Следъ него, не минали още 24 часа, последва втора жертва — самообесва се Цачо Неновъ, студентъ отъ Софийския университетъ, окованъ въ бележчета, съ бинтове на ръцетъ. Самообесилъ се, като си вързалъ бинта за решетката на прозореца, отстоящъ на метъръ отъ дюшемето чрезъ лѣгане!

Дълга да заявя отъ тази трибуна на трудящитъ се маси въ нашата страна, на класата, която представляваме тукъ, че анкетата, която ние направихме, изнесе следното положение: цѣлиятъ трупъ на Цачо Неновъ, а също така и трупътъ на Христо Кочевъ носятъ следитъ отъ инквизицията, извършена надъ тѣхъ въ Дирекцията на полицията. Цѣлата задна частъ бѣ кръвясала, въпрѣки старателното прочистване на трупа отъ лѣкаритъ. Дѣсната ръка — цѣла свлѣчена. Ноктитъ на краката почернѣли, единиятъ изкъртенъ.

Г. г. народни представители! Най-после за насъ не е важно, дали има убийство или самоубийство. Ние поставяме тукъ въпроса: защо Христо Кочевъ, защо Цачо Неновъ се самоубиха преди да влѣзатъ въ Обществената безопасностъ; кое ги принуди — ако има самоубийство — да турятъ край на своя животъ? Ясно е, че тѣ сѣ били подложени на нечувани мъчения и инквизиция въ Дирекцията на полицията, за да се изтръгнатъ показания отъ тѣхъ. Днесъ въ Обществената безопасностъ се намиратъ още съ десетки работници, които също така се инквизиратъ тамъ, за да се изтръгватъ самопризнания и скрѣпватъ процеси. Ясно е, че това възбуди негодуванието, че това възбуди протеститъ на всички трудящи се. Всѣка честна мисль въ нашата страна бѣ потресена и тя вика, тя протестира. Доказателство за туй сѣ множеството телеграми, множеството протести, които идатъ отъ градове и села по поводъ на тия кървави убийства тукъ, по поводъ на тия арести въ Дирекцията на полицията. Не е останала чужда на това и обществената съвѣсть на цѣла Европа. Голѣми учени, като Айнщайнъ, голѣми писатели, като Роланъ, Анри Барбюсъ и др., пращатъ протестни телеграми за тоя кървавъ тероръ, който се упражнява тукъ надъ работническото движение, надъ неговитъ организации и надъ неговитъ дейци.

Случайно ли е това? Случайно ли е обстоятелството, че днесъ се е паднала честта на правителството на Народния блокъ да провежда тази кървава политика? Не е случайно, г. г. народни представители. Азъ бихъ се отклонилъ малко да кажа нѣщо за демокрацията на първия министъръ г. Мушановъ, който действително единъ пътъ успѣ да ни каже, че неговата демокрация е малко по-особена. Бѣ време, когато действително вие бѣхте възходяща класа. Следъ вашата буржоазна революция, когато вие идѣхте въ името на братството, равенството и свободата, действително вие бѣхте носители на известни свободи, но това бѣ тогава така заради туй, защото вашето господство не бѣ застрашено. Днесъ, когато цѣлиятъ капиталистически свѣтъ се клати, когато той е въ една смъртна криза; днесъ, когато вие преживявате същата криза, когато се гърчите подъ ударитъ на тази криза и сте притиснати отъ нея, ясно е, че вие търсите изходъ. И този

изходъ, който вие сочите и провеждате, като червена нишка минава презъ цѣлата вашъ политика. Тоя изходъ е да прехвърлите тежеститъ отъ кризата върху гърба на трудящитъ се маси. Е добре, тия трудящи се маси отговарятъ на вашия походъ съ едно контра-настъпление; тѣ отговарятъ съ своитъ искания, а именно: снемане тежеститъ на кризата отъ тѣхния грѣбъ. Тѣ вървятъ по пътя на борбата за подобрене на своето положение. При това, ясно е, че вие другъ изходъ нѣмате. Вашиятъ изходъ е именно да спирате, да прѣчтите, най-после, по пътя на единъ нечуванъ кървавъ тероръ, борбитъ на трудящитъ се маси въ нашата страна.

Ясно е, г-да, че днесъ демокрацията почива на изключително законодателство. Днесъ вие смѣквате маскитъ си, днесъ вие преставате да се криете задъ вашата конституция. Вие погизхте всички ваши принципи и закони, и днесъ, поради единъ изключителенъ законъ, който е осъденъ въ съзнанието и душата на цѣлия народъ, който взема резолюции противъ него — да не ви цитирамъ последната резолюция на конгреса на младежитъ-земледѣлци, които въ резолюцията си вписаха като искане да бѣде премахнатъ този драконовски законъ — казвамъ, поради този законъ, днесъ се даватъ тѣзи жертви. По силата на него, вие поставяте въ нелегалностъ една партия.

Ние отъ тая трибуна искаме премахването на закона за защита на държавата (Ржкоплѣскания и викове „долу“ отъ работницитъ), и незабавно легализиране на Българската комунистическа партия, спиране инквизицията и освобождаване арестуванитъ, трудова анкета и лѣкарска експертиза на задържанитъ въ Дирекцията на полицията. (Продължителни ржкоплѣскания отъ работницитъ)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ работницитъ) Виждале ли какъ демокрацията търпи и какъ изслушва? Ще ви видя, какво ще правите, когато говоримъ ние. Искамъ така да изслушвате и вие противницитъ си.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Лазаръ Станевъ.

Л. Станевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ударитъ на терора на днешното народоблокарско правителство не сѣ насочени само върху деятелитъ на работническата класа и трудовото селячество, . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Тоя пъкъ сега ще се изкара за земледѣлецъ! (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Л. Станевъ (раб) . . . върху трѣхната агитация, тѣзи удари също така сѣ и върху другия фронтъ на борбата на трудящитъ се — фронта на печата, фронта на трудовата преса.

Х. Чолаковъ (з): Това е журналистътъ!

Л. Станевъ (раб): Преди известно време тукъ другарътъ Стоевъ разви едно питане за конфискациитъ и цензурата надъ вестницитъ на работническата класа. Единъ отъ вестницитъ на фронта на борбата на трудящитъ се е и в. „Земледѣлско възраждане“. В. „Земледѣлско възраждане“ се роди въ борбата срещу реакцията и настѣплението на фашизма въ Българския народенъ земледѣлски съюзъ. В. „Земледѣлско възраждане“ е вестникъ на лѣвитъ земледѣлци, е вестникъ на трудящитъ се селяни, . . .

Т. Бошнаковъ (з): Той е вестникъ на провокаторитъ!

Л. Станевъ (раб): . . . които се борятъ, които работятъ за единната борба на селянитъ и работницитъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вѣдичата не хваща.

Ж. Маджаровъ (з): Той е вестникъ на ренегатитъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, г-да!

Л. Станевъ (раб): Билъ вестникъ на провокатори! Недейте ме кара да ви чета първитъ броеве на „Земледѣлско възраждане“, въ които сѣ дадени речитъ на министъръ Гичевъ и изявленията на Георги Йордановъ, който търсѣ сътрудницитъ на в. „Земледѣлско възраждане“, ва да имъ каже, какви мѣрки трѣбва да се взематъ и какво трѣбва да се пише, за да се подпомогне борбата на тая група срещу другата група въ Земледѣлския съюзъ, която се представяваше тогава отъ Георги Марковъ.

Дали е вестникъ на провокатори, ще ви докажа и съ другъ единъ примѣръ. Въ първия брой на вестника стаятъ „Задачѣта на вестника“ е написана отъ министъръ Гичевъ и неговиятъ приятелъ Михаилъ Геновски.

Министъръ Д. Гичевъ: Г. Станевъ! Я кажете членъ на лѣвата земеделска група ли сте или членъ на работническата парламентарна група?

Л. Станевъ (раб): Вие знаете.

Министъръ Д. Гичевъ: Кажете го на тѣзи, които не знаятъ това.

Л. Станевъ (раб): Всички знаятъ, че съмъ членъ на парламентарната група на Работническо-селския трудовъ блокъ и редакторъ на „Земледѣлско възраждане“.

Министъръ Д. Гичевъ: Лѣвъ земеделецъ и членъ на Работническата партия! Това не е ли чапканлъкъ политически?

Л. Станевъ (раб): Г. министъръ Гичевъ и неговиятъ приятелъ Михаилъ Геновски . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Той е твой приятелъ.

Л. Станевъ (раб): . . . на една скамейка въ Борисовата градина сж писали първия брой на в. „Земледѣлско възраждане“. Ржкоплѣскания отъ работниците! Той и много други негови другари до по-миналата година сж били съ-трудниците на в. „Земледѣлско възраждане“, по единъ или другъ начинъ.

Министъръ Д. Гичевъ: По каквъ начинъ, я кажи?

Л. Станевъ (раб): Съ даване съобщения въ в. „Земледѣлско възраждане“ за борбитъ въ различните институти на Земледѣлския съюзъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Ха!

Х. Статевъ (нац. л. о): По-ясно, по-ясно!

И. Симеоновъ (д): Танга-ланга, танга-ланга!

Л. Станевъ (раб): Българската буржоазия, фашистката диктатура на Демократическия сговоръ, която винаги е била на страната на реакцията и на фашизма въ Земледѣлския съюзъ, бѣ противъ борбата на лѣвите земеделци.

А. Стоевъ (з): Какво общо имате вие сега съ Земледѣлския съюзъ?

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Стоевъ!

Л. Станевъ (раб): Презъ априлскитъ събития, когато голѣма частъ отъ децитъ на Земледѣлския съюзъ бѣха унищожени или арестувани и съюзътъ бѣ завладянъ отъ Константинъ Томовъ, тогава в. „Земледѣлско възраждане“ бѣше на своя постъ въ борба съ Томовъ. И тогава българската буржоазия бѣше най-ревностна защитница на Томовъ и бѣсно преследваше в. „Земледѣлско възраждане“. И сговористката фашистка диктатура е конфискувала десетки броеве на в. „Земледѣлско възраждане“, завела е 16 дѣла по закона за защита на държавата, отъ които само по три дѣла сждътъ е осъдилъ трима редактори и тѣ сж хвърлени въ затвора, а другитъ сж оправдани. Така че терорътъ надъ в. „Земледѣлско възраждане“ се засилва, съ огледъ на туй, дали лѣвото земеделско движение се засилва или не. И ние вижаме, че и днешното народоблокарско правителство, и особено демократитъ, националибералитъ и другитъ оргати на Земледѣлския съюзъ правятъ всичко възможно, за да спратъ борбата на беднитъ селяни, организирани въ Земледѣлския съюзъ, срещу своето ржководство, което е узурпирало тѣхнитъ права, измамнически е взело тѣхнитъ гласове и днесъ продава тѣхнитъ интереси на тѣхнитъ експлоататори, на тѣхнитъ изѣдници.

А. Николаевъ (з): Много хубаво декламирашъ!

Л. Станевъ (раб): И заради това „Земледѣлско възраждане“ днесъ бѣсно се преследва отъ самитъ тѣзи, които нѣкога го създадоха.

Министъръ Д. Гичевъ: Кажи кой е редакторъ на в. „Земледѣлско възраждане“?

Л. Станевъ (раб): Азъ съмъ редакторъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Членъ на Работническата партия, а редакторъ на „Земледѣлско възраждане“!

А. Буковъ (з): „Земледѣлско възраждане“ не се преследва, а не се издава, защото ви спрѣха ечемика, а го спрѣха, защото ви заявиха: „Много добра идея, но дадена въ лошитъ ржце на Станевъ и Драгневъ“. Това е истината. Пари нѣмаха да го издаватъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Буковъ!

Нѣкой отъ работниците: (Къмъ А. Буковъ) И ти си писалъ въ него — мълчи!

А. Буковъ (з): Никога не съмъ писалъ.

Л. Станевъ (раб): Че това, което казвамъ, е вѣрно, говорятъ следнитъ факти, които ще изнеса тукъ. Защо се конфискува в. „Земледѣлско възраждане“? Спрѣнъ отъ сговористката реакция, в. „Земледѣлско възраждане“ почна отново да излиза, когато дойде на властъ новото правителство, но отъ петъ излѣзли броеве четири сж конфискувани. Азъ имамъ броеветъ предъ себе си и мога да ви кажа, какво се пише въ тѣхъ. Вие ще се убедите, че въ тѣзи броеве се пишатъ статии за борбитъ въ Земледѣлския съюзъ, . . .

Нѣкой отъ земеделцитъ: Отъ комунисти.

Л. Станевъ (раб): . . . за предателствата на голѣми и малки водачи, . . .

Т. Бошнаковъ (з): Като Васъ.

Л. Станевъ (раб): . . . за фашизирането на Земледѣлския съюзъ и на сдруженитъ земеделци.

Т. Бошнаковъ (з): Това се казва провокация.

Л. Станевъ (раб): В. „Земледѣлско възраждане“ се конфискува затова, защото новото правителство не даде нищо на тѣзи, които си дадоха гласа на 21 юний, които вече негодуватъ, които сж вече разочаровани отъ това правителство и се нареждатъ подъ знамето на Трудовия блокъ за борба срещу блоковото правителство. (Ржкоплѣскания отъ работниците)

Затуй именно правителството съ своята полиция бърза да спре излизането на в. „Земледѣлско възраждане“. Ето ви три броя. (Показва ги)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Прочетете ги, да видимъ какво съдържатъ.

Л. Станевъ (раб): Ще ги прочита.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ ги зная.

Л. Станевъ (раб): Ако ми дадете възможность, азъ ще прочита тия три броеве — затова съмъ ги донесълъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще ги четешъ, но нѣма време.

Л. Станевъ (раб): Какви статии се пишатъ? Ето какви статии се публикуватъ: (Посочва вестника) общинскитъ избори, окрѣжното на министра на финанситъ за екзекуциитъ и продажбитъ на имотитъ на данъкоплатцитъ за неизплатени стари данъци, изъ Парламента — инцидентътъ, който стана съ проф. Александъръ Цанковъ, признатъ отъ всички работници и селяни като убиецъ, мораленъ, па и интелектуаленъ, на 30.000 души — следъ това се дава съобщение за събраниято на Георги Йордановъ и Великовски въ гр. Русе и на други мѣста. Това сж тѣ съобщенията, това сж тѣ писанията на в. „Земледѣлско възраждане“, който е конфискуванъ. Бждете увѣрени, че утре сждътъ нѣма да осъди в. „Земледѣлско възраждане“. Азъ не зная какъ е възможно единъ прокуроръ да направи единъ обвинителенъ актъ противъ таквъ брой.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не те е питалъ!

А. Кантарджиевъ (д): Г. Станевъ! Я кажете въ съветска Русия има ли земеделски вестникъ?

Л. Станевъ (раб): Въ съветска Русия излизатъ повече отъ 6 милиона екземпляра вестници за селянитъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Болшевишки.

Л. Станевъ (раб): Другъ брой, който излиза съ предизборенъ позивъ, също е конфискуванъ, за да не чуятъ беднитъ селяни и другитъ трудящи се предателствата, които вършатъ водачитъ на Земледѣлския съюзъ, за да не узнаятъ терора, ограбването на тѣхния трудъ...

А. Буковъ (з): Защо плачешъ за Земледѣлския съюзъ?

Л. Станевъ (раб): ... отъ разни капиталисти-издѣлници, които се пазятъ отъ днешнитъ управници.

А. Николаевъ (з): Въ качеството си на какъвъ ти плачешъ за Земледѣлския съюзъ?

Л. Станевъ (раб): Другъ брой, който дава дописки за свирепия тероръ, който залива цѣлата страна, че сѫ биги и пребити кандидатитъ на Трудовия блокъ, въ който се пише статия за конгреса на Младежкия земледѣлски съюзъ, също е конфискуванъ.

И последниятъ брой, който пише за успѣха на Трудовия блокъ, който успѣхъ правителството много съзнателно и хитро искаше да скрие отъ трудящитъ се, въ който се пишеше също и за конфискация на вестници, тоже е конфискуванъ.

Значи, ясно е, че „Земледѣлско възраждане“ се конфискува, за да не може да стигне той долу до беднитъ селяни, организирани въ Земледѣлския съюзъ, да имъ каже истината по тѣхното положение, да имъ каже истината по предателствата, които вършатъ представителитъ на Българския земледѣлски съюзъ.

С. Славовъ (з): Кажете, колко платени абонати има?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, г. Славовъ, нѣмате думата.

Л. Станевъ (раб): Напоследъкъ, г. г. народни представители, конфискациитъ се изоставиха и се прибѣгна до по-круто сръдство — цензура на трудовия печатъ. Отъ една седмица вече сѫ поставени полицаи предъ всѣка печатница, дадени сѫ нареждания на всѣки печатаръ, че нѣма право да печати трудовитъ вестници: „Земледѣлско възраждане“, „Ехо“, „Работническо дѣло“, „Погледъ“, „Работническа самопомощъ“ и др., преди първиятъ имъ брой да бѣде занесенъ въ Дирекцията на полицията и тамъ да бѣде прегледанъ. (Възражения отъ мнозинството) Ето какви драконовски мѣрки се предприематъ срещу трудовия печатъ. Освенъ туй поставени сѫ полицаи предъ всѣка печатница, за да не се позволи да се печати нито единъ позивъ противъ насилията, противъ произволитъ, противъ ограбването на трудящитъ се маси. Това какво е? Та вие, г-да, съ вашия тероръ, съ вашитъ конфискации надминахте вашитъ бивши приятели отъ Демократическия сговоръ.

Ж. Маджаровъ (з): Я гледай, я гледай!

Л. Станевъ (раб): За тия конфискации сѫ заведени десетки дѣла. Само за нѣколко седмици сѫ пратени въ Централния затворъ осемъ редактори на трудови вестници. Отъ деветъ излѣзли броя на „Работническо дѣло“ само единъ не е конфискуванъ. Вестникъ „Ехо“, особено напоследъкъ, следъ като се засили терорътъ, следъ като почнаха да се чуятъ ребра и рѣце на работнически депутати, следъ като пропищъ дете въ майка си отъ бѣсния тероръ, вече е напълно спрѣнъ и на 15 броя единъ брой се допуска да отиде до трудящитъ се.

Б. Ецовъ (д): Въпрѣки туй, имате сръдства да ги издавате. Отъ кѣде взимате сръдства?

Л. Станевъ (раб): Сръдствата ги даватъ трудящитъ се, които плащатъ данѣци и за вашитъ заплати; отъ тѣхъ вземаме сръдства.

Г. г. народни представители! Това вече е система, ...

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Станевъ! Азъ Ви предупреждавамъ, че времето Ви изтече.

Л. Станевъ (раб): ... това говори, че днешното правителство, по тероръ, по преследване, по потискане на трудящия се народъ, надмина своитъ предшественици отъ Сговоръ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Станевъ! Нѣмате думата.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Л. Станевъ (раб): И тукъ трѣбва да падне голѣмата вина върху водачитъ на Българския земледѣлски народенъ съюзъ, понеже той е грѣбнакътъ на днешната фашистка власть, и заради туй ние тѣхъ най-много винимъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Продължително звѣни) Г. Станевъ! Времето Ви изтече. Нѣмате думата.

Л. Станевъ (раб): Но едно трѣбва да се отбележи — че нито конфискациитъ, нито побоищата, нито забраната на събранията...

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Продължително звѣни)

Л. Станевъ (раб): ... ще спратъ единната борба на работническата класа и беднитъ селяни за хлѣбъ, за свобода, за освобождение, за проваляне на фашистската диктатура...

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звѣни)

Л. Станевъ (раб): ... и за установяване на нова работническо-селска власть, която ще донесе икономическо и политическо освобождение на трудовия народъ. (Ржкопѣскания отъ работничитъ)

Министъръ Д. Гичевъ: Малко сѫ дѣонметата като тебе.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Азъ има да отговоря на четири отдѣлни питання, които се групираха въ едно и които иматъ една обща връзка. Азъ ще се опитамъ да дамъ едно изложение по повдигнатитъ въ тия питання въпроси, което да даде пълно освѣтление на народното представителство за гледището на днешната власть спрямо ония организации, които се засѣгатъ отъ тия питання.

Питанията сѫ отправени отъ така наречената парламентарна група на Трудовия блокъ. Както знаете, въ последнитъ избори тия господа (Сочи работничитъ) излѣзоха съ фирмата „Трудовъ блокъ“. Фактически, обаче, тѣ представляватъ една партия, която има свое наименование — Работническа партия. За момента тѣ счетоха за по-целесъобразно да смѣнятъ своята фирма и да излѣзатъ предъ българския народъ като Трудовъ блокъ. За момента за тѣхъ бѣше по-удобно да скриятъ собствената си фирма „Работническа партия“ и да излѣзатъ предъ българскитъ избиратели съ фирмата „Трудовъ блокъ“. Отбелязвамъ това, за да ви изтъкна още въ началото, че господата отъ лѣвицата, които ми отправятъ тия питання, сѫ хора на известна тактика. Въ разни моменти тѣ излизатъ въ разни роли, съ разни фирми. И днесъ въ сжщность тѣхната фирма не е нито „Работническа партия“, нито „Трудовъ блокъ“, а е една по-друга фирма, която азъ ще изтъкна тукъ предъ почитаемото народно представителство.

За да отговоря на главния въпросъ, какво е нашето гледище по отношение на Трудовия блокъ, респективе на Работническата партия, ще ми позволите да възстановя нѣкои исторически факти, които иматъ значение въ случая и които напълно освѣтляватъ гледището, което ние заставаме.

Г. г. народни представители! Вие знаете, че презъ 1919 г. се създаде Третиятъ интернационалъ. Още презъ м. май сжщата година Работническата социалдемократическа партия, тѣсни социалисти, провъзгласи въ XXII си редовенъ конгресъ, че тя се преименува на „Българска комунистическа партия, секция на Третия интернационалъ“. Презъ 1920 г. бѣ вториятъ конгресъ на Третия комунистически интернационалъ, който прие нѣколко резолюции относно комунистическитъ партии, които се числятъ къмъ Интернационала. На този конгресъ, както и на конгреса презъ 1919 г., Българската комунистическа партия, тѣсни социалисти, имаше свой представител. Веднага следъ това въ България, презъ втората половина на 1920 г., Българската комунистическа партия възприе всичкитъ резолюции на Третия интернационалъ. Въ тия резолюции, които бѣха възпроизведени въ „Работнически вестникъ“ отъ 21 юний 1921 г., който вестникъ бѣше органъ на Комунистическата партия, на най-предно и най-

важно място се казваше, че „най-важната метода на пролетариата против буржоазията, т. е. против нейната държавна власт, е преди всичко масовата акция. Масовата борба е цѣла система от развиващи се акции, които непрекъснато се изострят във форма и логически водят към въстание против капиталистическата държава“.

През 1923 г., вследствие на септемврийското въстание, Българската комунистическа партия загуби сражението, а въ началото на 1924 г. тя бѣ провъзгласена от българската държавна власт за нелегална, по силата на съществуващия тогава закон. Обаче Комунистическата партия, въпреки нейното разтурване, продължава да съществува въ България.

За освѣтяването на тая си мисъл азъ трѣбва да кажа, че през 1925 г. се състоя конгресъ на Третия интернационал, на който конгресъ Зиновиевъ изтъкна задачата на всички комунистически партии въ цѣлия свѣтъ за болшевизацията, като казваше, че „болшевизация — това е възприемане от комунистите интернационалния дух на болшевизма; това е безпощадна ненавист към буржоазията, към измѣнителитѣ социалисти и пасифисти; това е провъзгласяване на принципитѣ, че въ борбата съ врага всички стратегически маневри сѣ допустими; това е създаване на здраво построена централистична организация; това е безгранична преданост към диктатурата на пролетариата и идентъ на Ленинъ“.

Въз основа на така формулиранитѣ искания към всички комунистически партии въ цѣлия свѣтъ, през 1926 г. се е състояла тайна партийна конференция на Българската нелегална комунистическа партия, която конференция е постановила нѣкои положения, които иматъ голѣмо значение за по-нататъшното развитие на партийнитѣ борби въ България, които положения ще ми позволят да процитирамъ тукъ въ главнитѣ имъ пунктове.

На първо място е казано въ една резолюция на тая конференция отъ 1926 г., че „Когато страната се намира въ непосредствена революционна ситуация, партийното ръководство е длъжно да следи най-бдително за развитието на революционния кризисъ и да избере умѣло подходящия моментъ за даване на паролата за въстание“. Следователно, отъ този първи пунктъ се вижда, че Българската комунистическа партия има за задача да следи развитието на революционния кризисъ, да дебне момента, и въ благоприятенъ моментъ да даде паролата за въстание противъ властта, противъ държавата.

На второ място: „Когато партията пристѣпва къмъ въоръжено въстание, заставайки на страната на маситѣ, тя трѣбва да върви стремително напредъ, недопускайки никакви колебания и смазвайки безпощадно всѣки саботажъ, шрайкбрехерство и нарушение на революционната дисциплина“.

Трето: „Безъ активно и ръководно участие на пролетариата отъ градскитѣ центрове, и преди всичко на индустриалния и транспортния пролетариатъ, пролетарската революция не може да победи. Огромната революционна сила на селскитѣ маси може да се прояви и съдействува за победата на революцията само подъ ръководството на революционния пролетариатъ“.

И четвърто: „Болшевизацията, сплотеността и желѣзната революционна дисциплина на Комунистическата партия, както и нейната организация върху производственъ принципъ, сѣ абсолютно необходими условия за обезпечаването и провеждането на нейната ръководна роля въ въстанието и за довеждането му до победа“. Азъ особено подчертавамъ четвъртия пунктъ, въ който се прокламира нуждата за една нова реорганизация на Комунистическата партия, на нейнитѣ кадри възъ основъ на единъ новъ принципъ, който тѣ наричатъ производственъ принципъ, въ различие отъ така наречения териториаленъ принципъ, въ смисълъ, че Комунистическата партия ще трѣбва да се вмѣкне въ предприятията и тамъ да създаде своитѣ първи ядки за по-нататъшни действия. Отъ 1926 г. се прокламира, че въ основитѣ на организацията на Комунистическата партия ще трѣбва да легне този производственъ принципъ. Въ същата тази резолюция отъ 1926 г. е казано, че „следъ септемврийското въстание духътъ на партията и на маситѣ е бодръ, революционенъ, съ закалена революционна воля, съ увеличена готовност за по-нататъшна борба, съ още по-голѣма вѣра въ собственитѣ си революционни сили. Партията изгори въ огъня на септемврийското въстание своитѣ връзки съ социалдемократизма въ миналото и съ деволюционната, тя ги разкъса — тя направи решителна крачка по пътя къмъ болшевизма“.

Въ същата тази резолюция се казва, че следъ септемврийското въстание предъ партията стоеше крупната за-

дача да се възстанови и реорганизира като нелегална революционна пролетарска партия и тая задача бѣ задоволително разрешена. Следователно, въ самата резолюция на втората тайна партийна конференция на Българската комунистическа партия въ 1926 г. е констатирано, че партията има за цѣль да се възстанови и че тя е вече възстановена въ България, макаръ и нелегално.

Презъ ноемврий 1926 г. е станало едно второ разширено заседание на централния комитетъ на Българската комунистическа партия, въ което заседание е констатирано, че партията трѣбва да довърши своята болшевизация, т. е. така да се превъзпита идеѣно и политически, да усвои такива методи на работа и борба и да възприеме такива форми на организация, че да стане напълно способна да ръководи маситѣ въ борбата за пролетарска диктатура и социализмъ. Въ това заседание е усвоена и новата тактика на тайната комунистическа организация, която се изразява въ следното. Следъ като констатира, че на почвата на капиталистическата стабилизация — понеже Зиновиевъ констатира, че отъ 1925 г. почва капиталистическата стабилизация, обаче като едно нетрайно положение, което сигурно ще бѣде замѣнено съ новъ революционенъ кризисъ — следъ като, казвамъ, се констатира, че на почвата на капиталистическата стабилизация се извършва въ този моментъ едно прегрупироване на силитѣ, както въ лагера на буржоазията, така и въ този на трудящитѣ се и угнетени маси, България, както и цѣлиятъ капиталистически миръ, преживява единъ преходенъ периодъ. Българската комунистическа партия, безъ да изгуби предъ очитѣ си революционнитѣ перспективи, опредѣля непосредственитѣ си задачи, съгласно изискванията на сегашния моментъ. Като нова форма на революционната тактика се възприема тактиката на единния фронтъ и блока на труда. Тактиката на единния фронтъ и блока на труда, споредъ заявленятия и на председателя на Коминтерна, Зиновиевъ, направени предъ петия конгресъ, се явява за Коминтерна само като методъ за агитация и мобилизация на маситѣ. Тази форма на болшевишка тактика, споредъ резолюцията на втората редовна партийна конференция по вътрешното и международно положение и непосредственитѣ задачи на Българската комунистическа партия, е тактика, която прилага комунистите за завоеване довѣрието на маситѣ и укрепване влиянието си всрѣдъ тѣхъ посредствомъ съвмѣстна борба съ тѣхъ, въ името на тѣхнитѣ непосредствени класови интереси.

И по-нататъкъ разсждава, че формулата „блокъ на труда“ е една отъ най-удобнитѣ за момента форми за действие на Комунистическата партия, която не може друго, яче да се проявява. Затуй въ тази резолюция е казано, че „организационната форма на единния фронтъ съ по-широки и трайни задачи е блокътъ на труда. Блокътъ на труда, чрезъ своитѣ органи — блокови комитети, ръководи съвмѣстната борба на маситѣ въ името на една поширока програма на действие“.

Това е тактиката на Комунистическата партия презъ 1926 г., която продължава — както ще имамъ честта да кажа — до края на 1930 г. или, по-право, до края на ноемврий 1930 г., отъ когато датира новата заповѣдъ отъ Москва за новата тактика на Комунистическата партия. Сега Комунистическата партия действуваше съ други сили, безъ тя да има опредѣлена самостоятелна физиономия, като използвава всички тѣзи сили за своитѣ скрити цели. Новата тактика отъ края на 1930 г. се състои въ това — както ще чета по-нататъкъ заповѣдта на Интернационала отъ Москва — че за въ бъдеще никакъвъ съюзъ съ никаква друга партия не се позволява, никакво общо дѣло съ никаква партия и, главно, съ Земледѣлския съюзъ не се позволява, а трѣбва непременно, непосредствено Комунистическата партия да привлече маситѣ, макаръ и подъ една скрита форма — подъ формата на трудовъ блокъ — да ги привлече и използва за чисто комунистически цели.

Министъръ Д. Гичевъ: Въмѣсто маситѣ, привлѣкоха Лазара Станевъ.

П. Напетовъ (раб): Г. Гичевъ! Значи, Комунистическата партия е излѣзла на повърхността изъ подъ повърхността.

Министъръ Д. Гичевъ: Халалъ да ви е!

Г. Костовъ (раб): Г. Гичевъ! Въ 1925 г. и Васъ искаха да вмѣсятъ въ конспирацията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Костовъ!

Министъръ Д. Гичевъ: (Къмъ Г. Костовъ) Ако не бѣше се обявилъ за работникъ, нѣмаше да бѣдешъ сега тукъ.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Въ тази „резолюция“ върху комунистическото движение въ България и по предстоящите задачи на Българската комунистическа партия, приета от политическия секретар на изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал, с участие на делегатите на централния комитет на Българската комунистическа партия⁶, се казва между другото: (Чете) „Българската комунистическа партия, за да преодолее болшевишките преживявания на тѣснотата и досегашната си роля на агитатор и пропагандист, трѣбва да премине окончателно на позицията на революционен организатор и вожда на масите въ борбата имъ за диктатура на пролетариата, да направи повратъ отъ агитационно-пропагандистките методи къмъ организация и ръководство на класовите боеве, да работи за осъществяване революционния съюзъ на работническата класа съ основните селски маси, подъ хегемонията на пролетариата, чрезъ организиране на сѣщитѣ въ селските комитети за създаване опозиционна лѣвица въ Земледѣлския съюзъ и неговитѣ мѣстни организации, подъ ръководството на комунистѣ, съ единствената целъ: разложение на тоя съюзъ; да установи по-тѣсни отношения съ македонската, добруджанската и тракийската национално-революционни организации, да се стреми, щото въ ръководството на тия организации да се привлечатъ добри революционни елементи, работници, селяни и др., действително свързани съ национално-революционните маси; да направи всичко за всестранното усиление работата въ армията и всрѣдъ подлежащото на трудова повинност поколение, създавайки за това необходими органи“ и пр. „Работата на задграничното бюро също резолюцията намира за неудовлетворителна“. — Въ 1930 г. тази резолюция провъзгласява, че работата на задграничното бюро, което даваше своитѣ нареждания на Българската комунистическа партия, е вече незадоволителна. — „Затова реорганизацията на партийното ръководство трѣбва да бѣде произведена по начинъ, щото въ самата България да бѣде образувано действително авторитетно и самостоятелно ръководство въ лицето на централния комитетъ и на неговото политическо бюро, като задграничното бюро бѣде превърнато въ помощен органъ на политическото бюро“. Това е, следователно, новата тактика и новата реорганизация, която се заповѣдва отъ III Интернационал въ края на 1930 г. Тази заповѣдъ се напълно възприема отъ така наречения III редовен пленумъ на централния комитетъ на Българската комунистическа партия, който възприема при пълно единодушие резолюцията на Изпълнителния комитетъ на Интернационала. И въ това решение на III редовен пленумъ на централния комитетъ на Българската комунистическа партия е казано между другото: „Пленумътъ подчертава предъ цѣлата партия она знаменитѣ пасажъ отъ резолюцията на ИККИ“ — изпълнителния комитетъ на комунистическия интернационал — „по българския въпросъ, гдето се препорѣчва идеологическа и организационна работа по подготовката на работниците и на основните селски маси къмъ борба за смѣна на фашистката диктатура и за установяване работническо-селско правителство. Най-главната задача сега на Българската комунистическа партия е: разширение на нейното влияние и организационно обхващане на работниците отъ едритѣ предприятия и селско-стопанските пролетарии. Партията трѣбва да проведе на дѣло резолюцията на ИККИ въ областта на антимилитаристическата работа въ казармитѣ и същевременно се започне борба срещу другитѣ форми на милитаризация на младежта, трудящото се население, както и разложителна работа всрѣдъ фашистките, спортни и други казионни организации. Българската комунистическа партия ще повиши своята политическа активност и ще изразне въ процеса на идящите класови борби и върху основата на резолюцията на ИККИ въ една действителна масова болшевишка партия, здраво внедрена въ едритѣ предприятия, въ чифлицитѣ, и въ село, която да поведе българския пролетариатъ въ изпълнение на неговата историческа мисия, като революционенъ глобокопателъ на капитализма въ България“.

По тоя начинъ се дава новата тактика и реорганизация на Комунистическата партия въ България, въ края на 1930 и въ началото на 1931 г. Тя е тактиката на нелегалната комунистическа партия. Вне виждате, следователно, че ние имаме вече едно съществено развитие на цѣлата тактика и доктрина, което свидетелствува за една разширена дейност и за едни усиленни замисли въ българската земя.

Същото това, което казвамъ за Българската комунистическа партия, трѣбва да кажа, че е напълно идентично и за така наречения Български комунистически младежки съюзъ, който презъ ноември 1919 г. стана секция на Комунистическия младежки интернационал; тоя съюзъ презъ м. юний 1920 г. бѣ приетъ формално за членъ на

Комунистическия младежки интернационал. Тоя съюзъ на българските младежи-комунисти веднага следъ септемврийското въстание презъ 1923 г. очерта въ връзка съ заповѣдитѣ отъ Москва, задачите на Младежкия комунистически съюзъ въ България, които сж следните: (Чете) „Да построимъ младежка ядка въ всѣко предприятие — да се реорганизира Българскиятъ младежки комунистически съюзъ по производственото начало. Да строимъ ядки — това е ленинизмътъ; да построимъ комунистически младежки ядки на селската пролетарска и полупролетарска младежъ; да привлѣчемъ селската малоимотна младежъ подъ знамето на пролетарската младежъ; да изградимъ съюза на работническата и селска младежъ — това е ленинизмътъ; да построимъ комунистически младежки фракции навсѣкжде, кждето има организирана трудова младежъ; да влѣземъ въ срѣдата на противнишките гнѣзда; да запалимъ факела на комунизма, да станемъ умѣли, гѣвкави, тактични, ярки възпитатели на пролетариата и трудящата се младежъ, кждето и да се намира тя, макаръ и при найдивитѣ кубратисти — това е ленинизмътъ; да работимъ всрѣдъ национално поробената и бѣжанска младежъ, да подкрепимъ борбитѣ ѝ противъ империализма и за националната свобода; да ѝ покажемъ комунистическото разрешение на националния въпросъ, да изградимъ войничка революционна организация, да работимъ за поражението на армията, на банкерския капиталъ и да подготвимъ почвата за работническо-селската армия въ България“.

Въ резолюцията на младежкото съвѣщание въ Москва презъ 1926 г. между другото е прокарано решение по отношение нелегалната дейност. Нелегалната дейност трѣбва да бѣде съединена съ легалната дейност, и ръководството на легалната ще трѣбва да бѣде извършвано отъ нелегалната.

Сѣщиятъ този Комунистически младежки съюзъ констатира въ 1926 г., че се налага една промѣна въ курса на партията, вследствие новитѣ условия, при които ще трѣбва да се работи. (Чете) „Промѣната на положението въ полза на буржоазията въ голѣмата гражданска война за властта трѣбваше да се признае и съобразно съ това партията да смене курса на въоръженото въстание и да потърси пътица за ликвидиране на 9-юнския режимъ чрезъ борбитѣ на масите за ежедневнитѣ имъ нужди. Този завои въ политиката на партията съвсемъ не означаваше отказъ отъ революционната тактика и въобще отъ въоръженото въстание, като срѣдство за революционна победа. Напротивъ, при измѣненитѣ обективни условия, само новиятъ курсъ, който представлява едно обходно движение, е единствената правилна революционна маневра, която може да приближи победоносното въоръжено въстание“.

По тоя начинъ, г. г. народни представители, се очертава въ края на 1930 г. програмата на действие на комунистическите организации въ България. Обаче преди това, въ 1927 г., 30 души бивши комунисти създадоха новата Работническа партия, която бѣ допустната до животъ и призната като легална партия. Тази партия отъ 1927 г. продължава да действува, ...

Г. Василевъ (д. сг): Съ декларация, че нѣма да прави нелегална дейност. Такава декларация дадохъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: ... и днесъ тя има свои адепти въ крайната лѣвица, които ми правятъ питання. И понеже предъ мене е сложенъ въпросътъ: какво се върши спрямо тѣхъ, азъ ще трѣбва да отговоря на този въпросъ.

Азъ дадохъ малко историята на комунизма и комунистическата тактика въ България, а сега ще премина къмъ друга точка: какво е Работническата партия въ България?

Работническата партия, г. г. народни представители, не е нищо друго, освенъ външно проявление на скритата нелегална Комунистическа партия. И тази теза азъ ще се опитамъ да докажа тукъ, предъ васъ, съ обективни данни, безъ да внасямъ каквото и да било субективенъ елементъ, защото не съмъ азъ, който желая една легална партия да бѣде нелегална. Всички ще се радваме, ако въ България има само легални политически партии. Но когато една легална партия сама става нелегална, ние сме длъжни да я демаскираме, за да се види самата истина.

Д-ръ К. Милановъ (д. сг): Тя всѣки день показва това.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: На първо мѣсто азъ трѣбва да констатирамъ, че идеологията на Работническата партия е една и сѣща съ идеологията на Комунистическата партия.

(Къмъ работниците) Не е ли така, г-да? (Възражения отъ работниците)

И. Драгойски (д): Нѣматъ куража да го отречатъ.

А. Неновъ (раб): Г. министре! Позволете ми единъ въпросъ: защо Комунистическата партия стана нелегална? По силата на какво?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вашата идеология е абсолютно идентична съ идеологията на руския болшевизъмъ. Азъ бихъ желалъ да стане единъ отъ тѣзи господа (Сочи работниците) да заяви тукъ, кое отъ руския болшевизъмъ не одобряватъ, съ кое отъ руския болшевизъмъ не се солидаризиратъ.

Нѣкой отъ мнозинството: (Къмъ П. Напетовъ) Кажете, Петко!

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Всѣки день го защищаватъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ не могатъ да кажатъ това, защото сѣ напълно солидарни съ руския болшевизъмъ. Не само това — ние ежедневно виждаме, че тѣ въ сѣщностъ сѣ представители на руския болшевизъмъ. Азъ си спомнямъ речта на г. Петко Напетовъ, който по една невинна конвенция за въздухоплаване говори противъ България. И ако тая речъ бѣше сериозна, тя щѣше да бѣде най-големото предателство, защото е предателство да се говори, че България замисляла да участвува въ нѣкаква война противъ съветска Русия. Очевидно, това е предателство отъ най-долюбно качество, ако би било истина. Но речта на г. Петко Напетовъ бѣше една речъ, съ която той искаше да покаже, че е ортодоксаленъ болшевикъ и че изпълнява заповѣдитѣ на Москва, която вдига гюрултия изъ цѣла Европа, следователно и въ България. (Възражения отъ работниците)

На второ мѣсто, г. г. народни представители, Работническата партия има сѣщата фразеология и сѣщитѣ дозуги, каквито има Комунистическата партия.

П. Стоевъ (раб): Каквато фразеология тупти въ гърдитѣ на работниците и селяните.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Напр., Комунистическата партия въ своитѣ позиви казва: „Долу рѣцетѣ отъ Комунистическата партия!“ Работническата партия перифразира така: „Долу рѣцетѣ отъ единствения борци противъ империалистическитѣ войни и репарациитѣ! Долу рѣцетѣ отъ Българската комунистическа партия!“ Комунистическитѣ манифести и позиви гласятъ: „За масова работническо-селска самоотбрана!“ Работническата партия казва: „Създайте масова работническо-селска самоотбрана!“ — „Долу фашистката диктатура, да живѣе работническо-селското правителство“ — казватъ комуниститѣ; Работническата партия повтаря въ своитѣ афиши и позиви: „Долу фашистката диктатура, да живѣе работническо-селското правителство!“ — „Организирайте защитата на Съветската република“, казватъ комуниститѣ; „Да живѣе Съветскиятъ съюзъ“, казватъ нашитѣ работници. „Да живѣе работническо-селското правителство“, казватъ комуниститѣ; „Да живѣе работническо-селското правителство“, повтарятъ работниците. Комуниститѣ искатъ легализирането на Българската комунистическа партия и на Българския младежки комунистически съюзъ; сѣщото иска и Работническата партия. Това го чухме, впрочемъ, и преди нѣколко минути.

П. Напетовъ (раб): Комунистическата партия ще се легализира, щомъ премахнете закона за защита на държавата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По акцията на 1 августъ въ позива на Комунистическата партия се казва: „1 августъ е международенъ день за революционна борба противъ войната“. Работническата партия казва въ своя позивъ: „1 августъ е опредѣленъ отъ авангарда на работническата класа за международенъ день за борба противъ антисъветската империалистическа война“ и т. н. и т. н.

Но, което е важно, г. г. народни представители, нелегалната Комунистическа партия и Работническата партия иматъ една и сѣща тактика.

С. Даскаловъ (з): Това сѣ една и сѣща партия съ едно и сѣщо ръководство.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ иматъ едно общо ръководство; ръководството на Работническата партия е ръководство и на нелегалната Комунистическа партия.

П. Напетовъ (раб): Голѣмъ ихтибаръ ни правите!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Онзи день нали казахте, че Кофарджиевъ е вашъ секретаръ?

Отъ работниците: А-а-а!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие не знаете какво сте приказвали.

П. Напетовъ (раб): Секретаръ на Комунистическата партия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Чакайте. — Комунистическиятъ интернационалъ третира Българската работническа партия, макаръ че изрично не я назовава, като проявление на българския комунизъмъ. И затова резолюцията отъ м. декемврий 1930 г., която азъ ви цитирахъ тукъ — върху комунистическото движение въ България и по предстоящитѣ задачи на Българската комунистическа партия, приета отъ политическия секретариатъ на изпълнителния комитетъ на Комунистическия интернационалъ, съ участие на делегация на централния комитетъ на Българската комунистическа партия, публикувана въ забраненото издание на в. „Работнически вестникъ“ отъ 8 декемврий 1930 г., органъ на нелегалната Комунистическа партия, се занимава съ дейността на Работническата партия и независимитѣ работнически професионални съюзи — посочва грѣшкитѣ въ тѣхната дейность, „грѣшки поради възприетата погрѣшна идеологична, организационна и тактическа класова линия“. На първо мѣсто въ тази резолюция на Комунистическия интернационалъ се казва: (Чете) „Въ време на парламентскитѣ и общински избори“ — въ България никой другъ не е правилъ отъ името на Комунистическата партия парламентски и общински избори, освенъ господата отъ Работническата партия, и за тѣхъ именно говори резолюцията на Интернационала — „Въ време на парламентскитѣ и общински избори тактиката на единния фронтъ“ — вие знаете какъ въ България, поради стеклитѣ съ политически обстоятелства, се създаде единниятъ фронтъ — единъ го създаде съ една целъ, а другъ — съ друга целъ, то е другъ въпросъ — „често се прилага не като методъ на революционна мобилизация и организация на маситѣ, а въ форма на блокъ съ дребнобуржоазнитѣ организации и тѣхнитѣ „лѣвни“ лидери, („блокъ на труда“, комбинация съ Земледѣлския съюзъ)“ и т. н. — Тукъ е вече критиката на Комунистическия интернационалъ на формата, въ която се е излѣло участието на Работническата партия въ станалитѣ дотогава избори общински и парламентски.

По-нататъкъ, на второ мѣсто, въ тая резолюция се казва: (Чете) „Дѣсноопортюнистическитѣ грѣшки не само че сѣ изкривявали ръководящата роль на партията“ — азъ ви казахъ, че отъ края на 1930 г. новата тактика е да се привлѣкатъ селскитѣ маси подъ знамето на комунизма, макаръ и прикрито, като въ това привличане да нѣма участие никоя друга партия, особено Земледѣлскиятъ съюзъ, който, очевидно, като много по-силна партия въ България, не ще може да позволи нейниятъ капиталъ да изпадне въ рѣцетѣ на комуниститѣ; тѣ превзематъ селото прѣко, подъ една или друга форма, напр., както знаете, подъ формата на Трудовъ блокъ — „дѣсноопортюнистическитѣ грѣшки не само че сѣ изкривявали ръководящата рѣля на партията въ масовитѣ организации и въ масовитѣ боеве, но сѣ и създали почва за опасно ликвидаторско течение“ — това е така нареченото ликвидаторско течение, което се яви въ Комунистическата партия и което бѣ осѣдено, течението на тия, които казваха, че Комунистическата партия е направила грѣшка и особено е виновна загдето се пролѣ толкова кръвъ въ България съ обявяването на септемврийското въоръжено въстание — „отрицаващо ръководната роль на нелегалната Комунистическа партия по отношение къмъ масовитѣ организации и стремящо се къмъ замѣна на Българската комунистическа партия отъ Работническата партия...“

На трето мѣсто, въ резолюцията се казва: (Чете) „Въ връзка съ това професионалнитѣ съюзи се оказаха неподготвени къмъ ръководството на икономически боеве“ — както виждате, отъ Москва се интересуватъ и за тактиката и състоянието на професионалнитѣ комунистически съюзи въ България и казватъ, че тѣ не сѣ били достатъчно подготвени за икономическитѣ боеве — „а въ редъ случаи даже съвсемъ не вземаха участие въ организацията на тия боеве, пасивно очаквайки стихийното избухване на движението, или стихийното му прорастане въ стачна борба“.

Резолюцията по отчета на централния комитетъ на Българската комунистическа партия, приета единодушно отъ III редовенъ пленумъ на централния комитетъ, като отбелязва редица грѣшки, допустнати отъ централния комитетъ на Българската комунистическа партия и легал-

ното работническо движение, възприема напълно горната резолюция на изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал, която, както е казано в резолюцията на пленума на централния комитет, посочва „линия на идеологическа и организационна работа към подготовката на въоръженото въстание“.

Въ резолюцията изборните успѣхи на Работническата партия се сочат като успѣхи на нелегалната Комунистическа партия. Резолюцията по-нататък поставя следните задачи: (Чете) „Да се разшири влиянието и организационното обхващане на работниците от едрите предприятия и селско-стопанските пролетарии; да се обърне внимание на работата въ кооперативното движение въ страната; да се организира замижаването на всѣка цена на първата работническо-селска делегация въ съветска Русия;“ — това е заповѣдано още въ началото на 1931 г. от пленума на централния комитет, въз основа на решението въ Москва — „да се усили разложителната работа вътре въ Земледѣлския съюз; да се използват изборните учреждения като сръдство за революционна мобилизация на маситѣ; да се организира и разгаря стачната борба; да се води борба на два фронта — въ дѣсно против опортюнизма на практика и въ лѣво — против сектанството като масово явление“.

Въ резолюцията това сж така наречените два уклони, които българските папагали ги възпроизвеждат и въ своите публични изявления, и въ своите вестници. Двата уклони, които се посочват от Москва и от пленума на централния комитет на Комунистическата партия, се споменават по-нататък и въ самите тѣхни публикации.

Нѣкой от работниците: Както вие повтаряте като папагали онова, което ви казват от Женева.

Д. Икснсовъ (раб): Не можете да казвате „папагали“ на представителите на българската работническа класа.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ за васъ не казвамъ.

Нѣкой от земледѣлците: Той казва за комунистите.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ви прочетохъ до тамъ, където се говори, че Комунистическата партия е взела решение на всѣка цена да се отиде въ съветска Русия съ една българска делегация. Както знаете, оттогава досега въ всички позиви, на всички събрания, на всички митинги и тукъ винаги се приповтаря това искане — да се отиде непременно въ съветска Русия, което искане е заповѣдано на нелегалната Комунистическа партия.

А. Неновъ (раб): Социалдемократите въ Германия пращат делегации въ Русия.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

В. Коевски (нац. д): (Къмъ работниците) Нали вие не сте комунисти, бе, г-да?

С. Даскаловъ (з): Да ги изпратимъ всички въ съветска Русия.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Понеже дойдохъ на тази тема, ще ми позволите да кажа още нѣколко думи по този въпросъ. В. „Работническо дѣло“, отъ 29 августъ 1931 г., на първата страница отгоре съобщава на българския народъ голѣмата новина, че първиятъ нашъ работнически делегатъ въ Руската съветска република, другарьтъ Петко Напетовъ,...

Отъ мнозинството: А-а-а!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ:... се завърна вече и донесе борческите поздравии отъ съветските работници и селяни, отъ съветските жени,...

И. Симесновъ (д): Ахъ ти, Петко! (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: ... младежи и червеноармейци на българските работници и трудищи се маси“

А. Буковъ (з): Петко Напетовъ — новиятъ Месия!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: И действително г. Петко Напетовъ, членъ на Трудовия блокъ, отиде въ Русия, завърна се тукъ, и знаете, че въ Парламента бѣ посрещнатъ съ ржкоплѣскания отъ Работническата група, — ...

А. Буковъ (з): Съ рубашка влѣзе тукъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: ... — като-че-ли идѣше нѣкакъвъ Месия отъ обетованата земя — съ възгласа: „Да живѣе съветска Русия!“ Тоя гостъ на Русия, следъ като се завърна въ България, трѣгна да агитира, да прави голѣми разоблачения и да оповестява благодатните резултати...

А. Буковъ (з): Рая!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ:... отъ своето отиване въ Русия.

П. Напетовъ (раб): Но нито едно събрание не ми разрешихте.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: При едно пътуване къмъ Варна Петко Напетовъ, за негово нещастие, така рекла съдбата, билъ толкова разсѣянъ, че по пътя загубилъ нѣкъде си речта, която щѣлъ да чете. (Сочи написани хартии. Общъ смѣхъ)

А. Буковъ (з): И не можа да произнесе тая речъ...

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Отъ тая речъ...

П. Напетовъ (раб): Това е докладъ, не е речъ. (Смѣхъ)

В. Моллсвъ (д. сг): Още по-добре.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ:... ще видите единъ агентъ на болшевизма, който дохожда въ България и казва, че е билъ приветствуванъ съ най-голѣмо „Добре дошелъ“, като най-голѣмъ приятелъ на болшевизма, и носи тукъ приветите на съветска Русия.

Нѣкой от работниците: Както Бернардъ Шоу ги занесе на английското работничество.

А. Буковъ (з): Петко Напетовъ и Бернардъ Шоу! Много голѣмо мнение имате за себе си.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Тая речъ, или тоя докладъ, е едно съчинение, написано е на книга, за да заблуждава наивния слушател, че въ Русия съ апломбъ сж го приветствували, че даже е имало жени комунисти, които сж го приветствували, които сж отправили — както пишатъ тукъ въ в. „Работническо дѣло“ — приветъ на българското работничество. И г. Петко Напетовъ носи тия привети и идва тукъ да каже, че въ Русия, въ болшевишкия рай, всичко върви благополучно.

Това е голѣмата задача, която му е била поставена отъ тайната Комунистическа организация. И г. Петко Напетовъ, като истински тѣхенъ агентъ, е почналъ да изпълнява тая си задача. Но това ще бѣде интересно за другъ случай може би, защото не искамъ да ви занимавамъ тукъ съ тая пространна, ...

А. Буковъ (з): Литература!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: ... скица на речъ, която г. Петко Напетовъ щѣлъ да държи въ Варна, но която той, по невнимание, загубилъ по пътя. (Оживление)

А. Буковъ (з): Съ червено мастило е написана — това е интересно. И съ неговъ почеркъ.

А. Буковъ (з): (Къмъ П. Напетовъ) Какъ можа да си загубишъ речта?

Т. Бошнаковъ (з): Цѣла книга съ речъ!

А. Буковъ (з): Дори и мастилото му червено — както и идеите му. Отъ далечъ се вижда!

П. Напетовъ (раб): Това е единъ докладъ на Госпланъ, който азъ предадохъ на единъ желѣзничаръ да го изпрати въ София, за да не го залови полицията по пощата. Обаче още на гарата желѣзничарьтъ билъ посрещнатъ отъ детективи, между които имало единъ бившъ работникъ, когото желѣзничарьтъ знаелъ като работникъ, и му взематъ доклада. Ето какъ идва тоя докладъ въ ваши ржце. Това е единъ докладъ на Госпланъ.

А. Буковъ (з): Какво е това „Госпланъ“? Кажете, не разбираме тая работа.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Въ всеки случай, г. Напетовъ, Вие сте били лошъ представителъ на работническото, щомъ сте загубили този докладъ.

П. Напетовъ (раб): Госпланъ, това е комисията въ Русия, която изработва 5-годишния планъ.

П. Стоевъ (раб): Какво страшно има въ тоя докладъ?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: По-нататъкъ, г. г. народни представители, азъ искамъ да ви дамъ нови указания за пълната идентичностъ между нелегалната Комунистическа партия и Работническата партия. И за да ви дамъ тия указания, достатъчно ми е да ви посоча само единъ брой отъ забраненото нелегално издание на „Работнически вестникъ“, за да не ви чета многого други, да ви процитирамъ нѣколко пасажи отъ него и да направя нѣколко сравнения между вестниците и литературата на Работническата партия и на нелегалната Комунистическа партия, за да видите тѣхната пълна идентичностъ. Въ този „Работнически вестникъ“ се казва: (Чете) „На настѣпването на капитала и на усилената подготовка на интервенцията срещу Съветския съюзъ, пролетариатътъ и трудящитъ се селяни съ своята контранападателна борба ще трѣбва да отговорятъ“...

А. Буковъ (з): Много военни термини! Каква е тая работа?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Както виждате, комунистическия органъ вече дава заповѣди противъ всички онѣзи, които ще нападатъ Съветската република, и иска да се правятъ акции, които акции, както знаете, се направиха — една на 1 августъ и друга на 7 ноември. Тогава г. Петко Напетовъ излѣзе да държи речъ и т. н.

А. Буковъ (з): Той я събрка.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: По-нататъкъ: „Основната задача на партията е да подготви, организира и ръководи ежедневиетъ борби на маситъ“. Какъ ще ги ръководи тая партия, която се е скрила? Очевидно, тя има свои видими органи, които действуватъ. Това сѣ господата (Сочи работниците!), които сѣ налице, които сѣ само едно прикритие на нелегалната комунистическа организация.

П. Стоевъ (раб): Изпратени тукъ отъ работническата класа.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: „Основното звено, за което трѣбва да се заловимъ, това е разгарянето на борбата за 7 и 6 часовъ работенъ день, за по-високи надници и противъ тѣхното намаление, за държавна издрѣжка на безработнитъ, за неплащане данъци отъ селянитъ, за анулирането на тѣхнитъ дългове и т. н., прилагайки правилно тактиката на единния фронтъ отдолу, осъществявайки въ всички класови борби хегемонията на пролетариата и ръководството на Българската комунистическа партия“. И нѣма нито единъ позивъ отъ страна на Работническата партия, който да не възпроизвежда при всеки единъ случай всичкитъ тѣзи искания, заповѣдани отъ Комунистическата партия.

П. Стоевъ (раб): Имаме и резолюции на демократически организации въ този духъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ цитирамъ отдѣлни пасажи, за да дамъ характерното. — „Тая линия ще бѣде приложена само при най-безпощадна борба съ дѣснитъ и лѣвосектански уклони“. Подчертавамъ думата „уклони“, която ще видите и по-нататъкъ въ изданието на Работническата партия, която спазва даже терминологията на своитъ заповѣдници.

А. Буровъ (д. сг): Дори и печатнитъ погрѣшки.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: „Задачата на работниците и трудящитъ се селяни е да усилятъ борбата противъ настѣпването на капитала и противъ интервенцията срещу Съветския съюзъ“. — Вие това сте го чели и слушали толкова пѣти, станала е даже баятъ тази акция, за която постоянно се говори отъ представителитъ на Работническата партия.

Въ сѣщия този „Работнически вестникъ“ на Комунистическата партия е казано: „Единъ етапъ отъ тази борба

е изпращането на работническо-селска делегация въ съветска Русия“. — Г. Петко Напетовъ изпълни тая заповѣдъ — Работническата партия го изпрати.

А. Бояджиевъ (раб): И буржоазнитъ изпращатъ. Какво има отъ това? Ами широкитъ социалисти нали изпращатъ? И вие утре ще отидете.

Единъ отъ работниците: На поклонение.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Въ сѣщия вестникъ, г. г. народни представители, има една статия „Българската комунистическа партия въ икономическитъ борби“. Въ тая статия, която е характерна; се казва, че не може да има работническо движение и не е правилна борбата на работниците и селянитъ въ България, когато ще има отричане на всевъзможни политизирани на стачнитъ борби и саботажни на работата въ това направление; когато ще има изпращане на всевъзможни делегации до министри, началници, инспектори на труда; когато ще се отказва да се разпространяватъ нелегални позиви и друга нелегална литература — въобще отказване да се свързва нелегалната съ легалната работа и пр. Забележете, че тукъ се касае за тактиката въ икономическитъ борби. Тая статия, както виждате, рисува таблото много ясно: всички ония работници, които излизатъ да се борятъ въ защита на своя хлѣбъ — което е тѣхно право — трѣвало да станатъ непремѣнно орѣдия на болшеvizма, по мнението на този, който е писалъ статията. Той е нѣкой си Трифсънъ, и не зная дали не е нѣкой отъ васъ тукъ. (Сочи работниците!) Азъ смѣтамъ, че е г. Петко Напетовъ, който се смѣе; изглежда, че е той. (Смѣхъ)

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Това е псевдонимъ.

П. Напетовъ (раб): Ама и вие се смѣте.

А. Буковъ (з): Какъ нѣма да се смѣемъ, като гледаме, че е детинска работа.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Както виждате, Петко Напетовъ иска да свърже нелегалната съ легалната дейностъ. Вижете го, какъ се смѣе!

П. Напетовъ (раб): Попитайте г. Преславски — той ще Ви каже.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма защо да го питамъ — азъ ще Ви кажа.

И. Симеоновъ (д): (Къмъ П. Напетовъ) Имайте куража да кажете автора!

А. Неновъ (раб): Я кажете вие кой създаде закона за защита на държавата! Кажете, какъ дойде Сговорътъ на властъ, и следъ това ще говоримъ.

Виждате, ние не сме Комунистическа партия, а сме Работническа партия.

Нѣкой отъ мнозинството: Вие сте едни голѣми тартюфи.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Предъ менъ е в. „Работническо дѣло“ отъ 11 юлий 1931 г. Въ този вестникъ е помѣстена резолюцията на първия пленумъ на централния комитетъ на Работническата партия. Както виждате, и тамъ има пленумъ на централния комитетъ, и въ Работническата партия има пленумъ на централния комитетъ — напълно тождествено. Сега, въ резолюцията на този пленумъ, между исканията, които трѣбва да се прокаратъ отъ Работническата партия — тѣ сѣ много, азъ ще цитирамъ само две-три за уяснение на работата — е и това: борба противъ интервенцията срещу Съветския съюзъ. Сѣщото пише и „Работнически вестникъ“, органъ на нелегалната Комунистическа партия.

А. Бояджиевъ (раб): Роменъ Роланъ не е нито социалистъ, нито комунистъ и се бори срещу интервенцията противъ Съветския съюзъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Паралелно съ това казано е въ резолюцията на пленума: „За доброто и пълно провеждане на тѣзи наши задачи е необходимо пренасяне въ всички наши организации долу борбата на двата фронта: срещу дѣсната и лѣвата опасностъ“ — както виждате, папалалски се припопватъ терминитъ — „който продължаватъ да се борятъ срещу правилното развитие

на партията. Въ резолюцията от 7 април се проявява тенденцията на борба срещу тия два уклони, но срещу тях не е проведена още никаква борба, и т. н. — повторят се лозунгите, исканията, както сж формулирани от Комунистическата партия.

Ще кажа няколко думи и за работническите професионални съюзи. От 1930 г. насам не само Комунистическата партия е възприела производствения принцип за своето организиране, но също така и Работническата партия го е турила вече като единъ основен организационен принцип. Същото е и за професионалните съюзи. Въ едно окръжно, № 10 — четвъртото — като грѣшка, за да не могат да се развиват правилно професионалните съюзи, се изтъква неустановяването на производствения принцип — т. е. неизграждането съюзитѣ въ предприятията, непренасяне пропагандната работа вътре въ предприятията.

А. Бсяджиев (раб): Г. Гиргинов! И „Родна защита“ също има свои „снопчета“ въ предприятията.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Тѣ сж отделни случаи. Тѣ служат на други принципи. Вашитѣ принципи сж други.

Отъ работницѣ: А-а-а!

Нѣкой отъ работницѣ: Вѣрно е, че ония отъ „Родна защита“ служат на васъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Добре, че ние сме помежду ви, защото иначе не знамъ какво ще стане!

Отъ работницѣ: А-а-а!

Министър-председател Н. Мушанов: А-а-а зеръ!

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни) (Къмъ работницѣ) Г-да! Предупреждавамъ ви за последенъ път, че ако продължавате да прекѣсвате г. министра, ще приложимъ спрямо васъ санкциитѣ на правилника.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Г. г. народни представители! Единството между нелегалната Комунистическа партия и Работническата партия е, както казахъ, между другото, и производственият принцип, който дава първата ядка въ всѣко предприятие. Отдѣлните ядки въ предприятията сж съединени; има цѣла организация: окръжни, районни комитети и пр. и пр. Организацията на партията на комунистѣ е напълно възприета и отъ Работническата партия, а именно: да се работи въ самитѣ предприятия, а не така, както бѣше по-рано — възъ основа на териториалния принцип. Партията на комунистѣ обръща особено внимание на организацията и дейността на ядкитѣ. Затова на 28 юний 1931 г. централният комитетъ на нелегалната Комунистическа партия — който, очевидно, разполага съ всичкитѣ организации на явната Работническа партия — е изпратилъ до окръжнитѣ комитети на партията директивата на изпълнителния комитетъ на Коминтерна по работата на фабрично-заводнитѣ ядки, по начина на използване легалнитѣ организации, по работата имъ всрѣдъ социалдемократическото работничество и пр.

Азъ минавамъ по-нататъкъ, г-да, върху едни факти, които могат да бждатъ съобщени вамъ днесъ, следъ последнитѣ разкрития, които се направиха вследствие ареститѣ, които се предприеха на 30 и 31 октомврий.

П. Напетов (раб): Съ инквизиция.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Тѣзи арести, които се извършиха отъ Дирекцията на полицията, дадохъ извънредно много материали, отъ една страна, за състоянието и дейността на нелегалната Комунистическа партия въ България и, отъ друга страна, относно връзката, която съществува между нелегалната Комунистическа партия и легалната, така наречена, Работническа партия.

При тѣзи разкрития бѣ намѣренъ единъ доста обширенъ шифъръ, съ който си е служила Комунистическата партия. Намѣренъ е и единъ протоколъ на централния комитетъ, който установява, че ръководството на Българската комунистическа партия е дадено, между другото, и на Георги Димитровъ, Василь Коларовъ и Петъръ Искровъ, които сж въ Русия, и че останалитѣ членове на централния комитетъ на партията сж били одобрени отъ Москва. Отъ резолюцията на изпълнителния комитетъ

сжщо е установено, че презъ 1931 г. е реализирано искането на Третия интернационал — за което азъ казахъ, като цитирахъ резолюцията отъ 1930 г. — да се създаде авторитетно и самостоятелно ръководство на партията въ лицето на централния комитетъ и на неговото политическо бюро, като задграничното бюро бжде превърнато въ помощенъ органъ на политическото бюро. Следователно, презъ лѣтото на 1931 г. вече е действително изпълнена и тази заповѣдъ за новата организация на Комунистическата партия начело съ единъ авторитетенъ централенъ комитетъ и едно политическо бюро; тия два органа ще ръководятъ партията въ България.

Централният комитетъ на Комунистическата партия е продължавалъ и презъ 1931 г. да има редовни заседания. Има данни за три заседания. Между другото има данни, че въ заседанието на 16 октомврий е било решено: Никола Кофарджиевъ, по лично негово желание, да бжде освободенъ отъ длъжността, която е заемалъ като ръководител на Комунистическата партия въ България, защото щѣлъ да напусне България, като оставилъ свой замѣстникъ. Отъ протокола за това заседание се констатира, че има отделни секции при централния комитетъ, които завеждатъ отделни работи. Между другото — което насъ тукъ интересува — има единъ агитационно-пропагандаторски отдѣлъ. Членове на този отдѣлъ сж така нареченитѣ „стрелци“ — господата отъ Работническата партия. (Смѣхъ) Въ оригиналния протоколъ на централния комитетъ на Комунистическата партия тѣ сж наречени „стрелци“ — за агитация на комунизма въ цѣлата страна.

И. Симеоновъ (д): Попъ Русиновъ, и той ли е стрелецъ!

И. Драгойски (д): Ние имъ плащаме пари, за да ходятъ да правятъ агитация! И тая хубава!

Д. Икономовъ (раб): Г. министре! Кажете честно и почтено: имате ли списъци или измисляте тия работи?

Министър д-ръ А. Гиргинов: Заловенъ е бюджетътъ на тайната Комунистическа партия, отъ който се вижда,...

Д. Икономовъ (раб): Нека се каже открито.

Министър д-ръ А. Гиргинов: ... че г. г. стрелцитѣ (Смѣхъ) сж внесли за поддръжка на Комунистическата партия 80.000 л. — 60.000 л. за партията и 20.000 л. за Комунистическия младежки съюзъ.

И. Драгойски (д): (Къмъ работницѣ) Какъ сме, другари стрелци!

Министър д-ръ А. Гиргинов: Що се отнася до въпроса, кои сж тия г. г. стрелци, азъ имамъ тукъ оригиналния протоколъ за разпита на единъ отъ членоветѣ на централния комитетъ на Комунистическата партия.

Отъ работницѣ: А-ха!

Г. Костовъ (раб): Не се ли е още самообесилъ!

Министър д-ръ А. Гиргинов: Не се е самообесилъ, живъ е.

Г. Костовъ (раб): Да му видимъ месата!

Отъ мнозинството: Стрелцитѣ да мълчатъ! (Възражения отъ работницѣ)

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни)

Министър д-ръ А. Гиргинов: Той казва така: „На стрелцитѣ — на депутатитѣ — работата се състоеше въ следното: при говорене по случай на законопроекти въ Парламента да имъ се изработватъ речитѣ, които чрезъ нашитѣ конференции имъ се даватъ“. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството) Г. г. стрелцитѣ сж били задължени, следователно, да четатъ тукъ, отъ трибуната на Народното събрание, написани речи!

П. Стоевъ (раб): И понеже всички говоримъ на право, това показва, че не е вѣрно твърдението Ви.

Д. Икономовъ (раб): Заявявамъ, че никога, въ никой случай, на никой депутатъ отъ насъ не е била диктувана или написана речта. Това е лъжа, това е измислено, това е следствие инквизициитѣ въ полицията.

Отъ мнозинството: Ами Петко Напетовата речъ?

Г. Костовъ (раб): Питайте Гичева, нека той Ви каже, какъ се пишатъ самопризнания. Него сж го разпитвали.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ бюджета на Комунистическата партия фигуриратъ фондове. Въ тия фондове има внесени между другото суми и отъ в. „Единство“, органъ на Независимитъ работнически професионални съюзи. И отъ други органи на професионалнитъ съюзи къмъ Комунистическата партия има внесени пари въ фондоветъ за поддржката на тайната Комунистическа партия.

А. Бояджиевъ (раб): Това е лъжа.

Отъ мнозинството: А-ха! Всичко е лъжа!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Г. Костовъ (раб): Получаваме ли или даваме? Кое е вѣрното?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И едното, и другото.

Г. Костовъ (раб): Ужъ сме храненици на Москва, а излиза, че ние даваме!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ заловената архива сж разкрити 440 псевдоними, 15 адреса на вѣмски, въ чужбина, адреси на ядки, всевъзможни пароли за хора, адреси за кореспонденция и единъ шифъръ за цѣлата страна.

И. Симеоновъ (д): Петковиятъ псевдонимъ какъвъ е?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако е за пикантностъ, г-да, да ви кажа нѣколко псевдоними, съ което ще направя и на тѣхъ една услуга, да не си служатъ съ псевдонимитъ, понеже ги знаемъ. Но и новитъ имъ псевдоними ние пакъ ще ги узнаемъ.

Псевдонимътъ на г. Петко Напетовъ е Трифонъ, псевдонимътъ на г. Асенъ Бояджиевъ е Лозанъ, а псевдонимътъ на г. Петко Стоевъ е Богданъ. Това сж, г-да, едни отъ псевдонимитъ, които се срѣщатъ въ архивата и които сж разчетени съ шифъра. Г. Трифонъ, както знаете, се подвизава и въ вестницитъ на тайната Комунистическа партия.

Още въ резолюцията на Третия интернационалъ отъ края на 1930 г., възприета въ началото на 1931 г. и отъ Централния комитетъ на Комунистическата партия, се прокарваше идеята, да се развива агитационна дейностъ и въ армията, между трудовитъ и навсѣкжде. Затуй при Комунистическата партия е създаденъ единъ особенъ отдѣлъ на така нареченитъ амиѣ, приятели, които сж имали за задача да действуватъ развращаваще, главно въ българската армия и навсѣкжде, кждето може да провикне българскиятъ комунизъмъ.

И. Симеоновъ (д): Ами псевдонимътъ на попа какъ е, г. министре? (Смѣхъ)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Отъ протокола на политическото бюро на Комунистическата партия отъ 16 октомврий се вижда, че сжщото е решило в. „Земледѣлско възбуждане“ да излиза, като провежда напълно линията на партията — т. е., на нелегалната Комунистическа партия; а отъ самия вестникъ се вижда, че неговиятъ отговоренъ редакторъ е народниятъ представителъ, днесъ запитвачъ, отъ Работническата партия, г. Лазаръ Станевъ.

Л. Станевъ (раб): Това може да прочете всѣки.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Следователно, в. „Земледѣлско възбуждане“ е единъ болшевишки органъ, който продължава да съществува по заповѣдъ на политическото бюро на Комунистическата партия и има за целъ да бжде единъ разложителъ на Земледѣлския съюзъ и да действа въ така наречената, създадена само за политически развратъ, лъвица въ Земледѣлския съюзъ. (Възбуждения отъ работницитъ) Това е една перфидностъ въ най-големъ размѣръ, каквато може да се срещне само въ единъ комунизъмъ.

Л. Станевъ (раб): Каква злоба издавате!

М. Бечевъ (д): Какви земледѣлци има при васъ? Нѣма кого да излъжете, нѣма кой да ви вѣрва.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Относително изборитъ на 21 юний, има данни, намѣрени сж резолюциитъ на ръководното тѣло на Комунистическата партия, отъ които се вижда гледището на Комунистическата партия по резултатитъ, които сж постигнати отъ Работническата партия, като една партия, която е близко до сърдцето на българския комунизъмъ. Тамъ се казва, че победата на работническо-селския блокъ — който, очевидно, е едно създаване на българския комунизъмъ — показва, че българската секция на Комунистическия интернационалъ схваща правилно неговата генерална линия и че партията правилно е провела въ изборната борба тактиката на единния фронтъ отдолу.

Какво по-големо доказателство искате отъ това, че действително всички ония, които сж действували отъ страна на Трудовия блокъ, не сж били нищо друго, освенъ агенти, които провеждатъ болшевишката тактика и болшевишката програма?

П. Стоевъ (раб): Ние искаме това, което искатъ и вашитъ избиратели — махнете закона за защита на държавата.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Като се махнете вие, и той ще се махне.

Нѣкой отъ мнозинството: (Къмъ работницитъ) Вие искате това, което ви се заповѣдва.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Отъ тѣзи обилни данни се вижда, че азъ съмъ въ правото си, когато твърдя, че проявление на българския комунизъмъ е така наречената Работническа партия; че тая партия е само прикритие на нелегалния комунизъмъ въ България; че тая партия въ сжщностъ води маситъ за цели, които не сж български, а сж чисто болшевишки, . . .

П. Стоевъ (раб): Чисто работнически.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . че тая партия работи по заповѣдъ на една чужда страна, на чужда партийна организация, каквато е Третиятъ интернационалъ.

Преди да направя моитъ заключения възъ основа на всички тия материали, ще ми позволите да кажа нѣколко думи относително направенитъ напоследъкъ арести. Макаръ че разполагамъ съ много материали, азъ не ще навлизамъ въ подробности, за да не отнемамъ ценното ви време.

На 30 октомврий 1931 г. се предприеха известни арести. Тѣзи арести се мотивираха отъ следнитъ обстоятелства. (Чете):

„Къмъ срѣдата на м. ноемврий 1930 г. органитъ на политическата полиция отбелязватъ появянето на Никола Кофарджиевъ, родомъ отъ гр. Бургазъ, 29-годишенъ, осмѣданъ по закона за защита на държавата, дошелъ отъ съветска Русия, кждето е завършилъ „Университетъ Запада“. Кофарджиевъ се опознава съ състоянието на нелегалното движение и той, по нареждане на Коминтерна, поема общото му ръководство. Той съставя докладитъ за странство (Задграничното бюро въ Берлинъ и Комунистическиятъ интернационалъ), приготвя инструкциитъ и окръжнитъ до поддѣленията на нелегалната партия въ страната, упѣтва, обучава и инструктира дошлитъ отъ провинцията нелегални деятели. Той пише цѣлия материалъ за нелегалния вестникъ „Работнически вестникъ“, а често дава статии и въ легалнитъ вестници — „Работническо дѣло“ и „Ехо“. Следъ идването му въ България започва да се чувствува подтѣгане и засилване на нелегалното движение. Конспираторността се подобрява. Кофарджиевъ често мѣни квартиритъ си и съ това затруднява наблюдението му. Въпрѣки това, обаче, той е непрекъснато следенъ. Отбелязватъ се и се установяватъ лицата, съ които той се срѣща и работи.

Отъ това проследяване политическата полиция бѣше вече събрала достатъчно много сведения за нелегалната организация и за много отъ лицата, които участвуватъ въ нея, и на 30 октомврий 1931 г., използвайки промежутокъ отъ време между едно и друго смѣняване на нелегалнитъ квартири, реши да пристѣпи къмъ арестуването на най-виднитъ й функционери. Нареди се една група да проследи и залови Кофарджиевъ, а на останалитъ агенти се раздадохъ зачатитъ за арестуването на другитъ нелегални функционери, които арести, споредъ опредѣления планъ, трѣбваше да започнатъ въ 5½ ч. на 31 с. м. Групата, натоварена съ залавянето на Кофарджиевъ, го проследява — него и вървещия съ него Рачо Цаневъ, другъ

членъ на централния комитетъ на Българската комунистическа партия, и когато към 10 часа вечерята на ул. „Дебъръ“ агентитѣ сж поискали да ги арестуватъ, единиятъ отъ тѣхъ — Кофарджиевъ — изважда пистолетъ и дава повече отъ шестъ вистрела срещу агентитѣ. Последнитѣ открили сжщо стрелба. Когато Кофарджиевъ вижда, че ще бѣде заловенъ, стреля срещу себе си и се наранява смъртно в главата. Другиятъ нелегаленъ — Рачо Цаневъ — е билъ заловенъ отъ агентитѣ и, понеже се е опиталъ да обезоръжи единъ отъ тѣхъ, е билъ ударенъ съ дръжката на пистолета отъ единъ агентъ. Следъ това и двамата нелегални сж били качени на една полицейска камионетка и откарани въ Александровската болница, за да имъ бѣде дадена помощъ. Кофарджиевъ, обаче, почина въ болницата, а Рачо Цаневъ, следъ превръзка, бѣше докаранъ и задържанъ въ Дирекцията на полицията. Още вечерята бѣха направени обиски въ квартиритѣ на нѣкои отъ нелегалнитѣ. Въ една отъ тѣхъ бѣ намерена и иззета голѣма архива. На сутринта, споредъ опредѣления планъ, се извършиха въ София ареститѣ на останалитѣ набелязани по-важни функционери въ новоразкритата комунистическа конспирация“.

Относно смъртта на Кофарджиевъ, по покана на II сѣдия-следователъ при Софийския окръженъ сѣдъ Иванъ Малчевъ, е съставенъ сѣдебно-медицински актъ отъ експерта д-ръ Иванъ Московъ, приподписанъ отъ поемни лица Захари Поповъ и Никола Милевъ. Въ тоя сѣдебно-медицински актъ се констатира, че „смъртта на Никола Георгиевъ Кофарджиевъ е причинена отъ пораженията на мозъка при огнестрелно нараняване въ главата; тя е била бърза и неминума.“

„Нараняването въ корема е сжщо отъ огнестрелно оръжие“ . . .

П. Стоевъ (раб): Самъ ли се наранилъ въ корема?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Той не се е наранилъ самъ; имало е престрелка и агентитѣ сж го наранили въ корема. Щомъ единъ човѣкъ стреля, ще се стреля и срещу него. (Продължава да чете) „Нараняването въ корема е сжщо отъ огнестрелно оръжие; то е тежко и би могло да докара смъртъ отъ инфекция, каквато може да се очаква да се прояви при пробива на червата. Това нараняване, обаче, не е неминумо смъртоносно — не е изключено, щото при една спешна хирургическа интервенция то да мине безъ лоши послѣдствия.“

Нараняването въ главата, съ входно отворствие въ дѣсната слѣпоочна област и изходно въ лѣвата теменна област, съ слабо наклонената си нагоре и налѣво траектория и съ близостта на изстрела — стреляно е отъ непосредствено близко разстояние, както личи отъ разцепването на раната — отговаря добре на самоубийство, и въ такъвъ случай ще трѣбва да се приеме, че е последвало следъ нараняването въ корема. Това последното нѣма бележитѣ на непосредствено близкъ изстрелъ; тукъ куршумътъ е влѣзълъ въ предната страна, долната дѣсна частъ на корема и съ траектория наклонена надолу и въ лѣво е пробилъ тънкитѣ черва въ таза и е излѣзълъ въ лѣвата сепалищна област. Кървавото мѣхурче въ долната страна на палеца на дѣсната рѣка може да се обясни съ прищипване отъ оръжието при изстрела, което обстоятелство прави хипотезата за нараняването въ главата още по-приемлива. Оскубването на нокета на малкия прѣстъ на дѣсната рѣка е причинено въ агонията или следъ смъртта, вѣроятно при пренасянето на умирающия, както личи отъ липсата на витална реакция (кървоизливи) на това мѣсто.

Това е сѣдебно-медицинскиятъ актъ относително смъртта на Кофарджиевъ, който е падналъ раненъ вслѣствие на оказаната отъ него съпротива предъ едни законни представители на законната държавна власть. Не е искалъ да се предаде, посрещналъ е властта съ стрелба и, попадналъ въ рѣцетѣ на полицията, той се е самоубилъ.

П. Напетовъ (раб): А Иванъ Бѣловски стрелялъ ли е срещу полицията? Това сж факти, какъ убивате политическитѣ си противници.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ви казахъ, че Никола Кофарджиевъ, ръководителъ на тайната комунистическа организация въ България, важенъ пратеникъ отъ съветска Русия да дирижира българската конспирация, е единъ отъ най-отговорнитѣ и влиятелни лица въ комунистическото движение въ България. Той не е единъ случаенъ човѣкъ. Той се е самоубилъ поради съзнанието, което е ималъ за голѣмата и тежка отговорност, която е поелъ съ тая своя нелегална, конспиративна дейностъ въ България.

Д. Икономовъ (раб): За да не падне въ рѣцетѣ на инквизиторитѣ, той се е самоубилъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Както имахъ честта да ви кажа, той е искалъ вече да напустне България, следователно, бѣше вече настѣпилъ последниятъ часъ, когато конспирацията трѣбваше да бѣде разкрита и конспираторитѣ заловени. Вие сте видѣли днесъ въ вестницитѣ фотографията на лодката, която е била закупена въ Бургазъ отъ агенти на комунизма, може би несъзнателно или съзнателно — това ще установи бъдещото следствие — която е била прикрита въ Бургазкото пристанище, за да избѣга съ нея Кофарджиевъ отъ България. Ако не бѣше падналъ мъртавъ, може би и до този моментъ той нѣмаше да бѣде въ рѣцетѣ на българската държавна власть.

Г. Костовъ (раб): Сега е вече на гробищата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Що се отнася до другитѣ двама, които се самообесиха въ Дирекцията на полицията. . .

Нѣкой отъ работницитѣ: Които ги обесиха въ Дирекцията на полицията.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Чакайте. Нали ние ви слушахме?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ трѣбва да прочета официални данни на хора отговорни, на лѣкари, ще прочета и сѣдебно-медицинския актъ, защото — предварително трѣбва да кажа това тукъ — никой пѣтъ ние нѣма да защитимъ едно престѣпление, което е извършено въ Дирекцията на полицията. Никого въ нашия режимъ ние нѣма да допуснемъ системата на безчовѣчнитѣ насилия и тероръ. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Наумовъ (раб): Мене ме биха въ Бургазъ. Това е фактъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ декларирамъ, че стоя на базата на обективнитѣ официални данни, на които засега нѣмамъ никакви основания да не вѣрвамъ, и че искамъ да предпазя и себе си и всѣки, който иска да бѣде добросъвестенъ, отъ всѣкакви улични и субективни тълкувания, доноси и клюки по адресъ на този или онзи, защото, преди да се прави подобно тежко заключение, трѣбва да се иматъ налице действително обективни и сериозни данни. Дотогава, докогато нѣма такива данни, не може никой да прави противни заключения.

Нѣкой отъ работницитѣ: Фактитѣ говорятъ друго.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ никога не защитавамъ, и декларирамъ, че ако утре се констатира, че има виновност, виновникътъ, безспорно, ще получи своето наказание. Това е елементарно задължение на една власть, която държи преди всичко за пазенето на реда и законността и която действува само съ законнитѣ срдства.

Нѣкой отъ работницитѣ: По незаконенъ начинъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Къмъ конспираторитѣ, които си служатъ съ най-решителни срдства за унищожаване на България, не може да се пиша съ меки рѣкавици. (Възражения отъ работницитѣ)

С. Димитровъ (раб): Зарадъ това трѣбва да ни избие!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ето тамъ е преди всичко повелата на закона, който дава на държавната власть да упражни тая своя прерогатива.

П. Напетовъ (раб): А побойницитѣ на попъ Русинова, чиято рѣка е счупена, дадохте ли ги подъ сѣдъ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Сигурно трѣбва да сж дадени подъ сѣдъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Относително другитѣ двама, които се самообесиха, имамъ следния рапортъ: (Чете)

„Лицето Христо Кочовъ Неновъ, родомъ отъ с. До-
скайтъ, 24-годишенъ, е било задържано въ ареста на Ди-
рекцията на полицията на 31 т. м. отъ органи на отдѣла
Държавна сигурностъ, въ връзка съ правенитѣ разкрития,
за вършена отъ него конспиративна комунистическа дей-
ностъ. На сѣщата дата, заедно съ още други лица, ули-
чени сѣщо така въ конспиративна дейностъ, е било за-
държано и лицето Цочо Неновъ Диновъ, отъ с. Гложене,
Тетевенско. Предъ видъ възможността и размѣра на
разкриваната конспиративна дейностъ, вършена отъ за-
държанитѣ лица, началникътъ на вътрешната полити-
ческа служба е билъ наредилъ, нѣколко души отъ задър-
жанитѣ, между които и лицата Христо Кочовъ и Цочо
Неновъ, да бѣдатъ уединени сами въ затворнически стаи,
което е било изпълнено. На 3 т. м. задържаниятъ Цочо
Неновъ Диновъ, възползуванъ отъ положението си —
изолиранъ самъ въ затворническа стая № 371 — е напра-
вилъ опитъ да се самоубие, като си е прерѣзълъ венитѣ
при дветѣ китки на ржцетѣ съ стъкло отъ счушено огле-
далце, обаче, забелязанъ навреме отъ дежурнитѣ полици-
и, дадена му е била медицинска помощъ своевременно отъ
полицейскитѣ фелдшеръ Димитровъ и е билъ спасенъ,
макаръ че му е била изтекла доста кръвъ. Този опитъ за
самоубийство е далъ поводъ на началника на вътрешната
политическа служба да нареди да се поставятъ на сѣщия
задържанъ безеизници върху превързанитѣ му съ бинтъ
китки на ржцетѣ, а сѣщевременно да се засили още
повече наблюдението надъ останалитѣ задържани, за да
не би и нѣкой другъ да посегне на живота си. На 5 т. м.
ключарътъ на ареста Маринъ Илиевъ, при провѣрка на за-
държанитѣ, около 2 часа следъ падне, следъ като про-
вѣрилъ нѣколко задържани, е влѣзълъ и въ стая № 359,
където е било задържано само лицето Христо Кочевъ Ни-
коловъ, на когото къмъ 1 и половина часа билъ занесълъ
храна, купена отъ вънъ. Изненаданъ, ключарътъ е забеля-
залъ задържания увисналъ неподвижно на пирамидата,
служеща за закачалка, като презъ врата му минавалъ на
крупъ поясенъ ремѣкъ-капшъ, широкъ около 2 и поло-
вина сантиметра, и завързанъ за напрѣчното дърво на пи-
рамидата съ две носни кърпи. Веднага ключарътъ се е
опиталъ да го освободи отъ клупа, но не можалъ и се
принудилъ да прерѣже каиша надъ клупа съ джобното
си ножче, следъ което свалилъ трупа на дъскитѣ. Понеже
трупътъ е билъ още топълъ, освободилъ врата му отъ
каиша-крупъ и уведомилъ часовая, който връщалъ арес-
тантъ отъ нуждника, за станалото въ стая № 359. Изти-
чалъ следъ това, уведомилъ караулния началникъ и стар-
шията на ареста, и тичешкомъ се върналъ съ караулния
началникъ и полицейския стражаръ Йорданъ Митевъ въ
стаята“.

А. Бояджиевъ (раб): Тичалъ, тичалъ, докато Кочовъ
умрѣлъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: „Тримата почнали да
правятъ изкуствено дишане на самообѣсията се. Уведо-
мени сѣ били веднага началникътъ на вътрешната поли-
тическа служба и полицейскитѣ лѣкарь д-ръ Портарски.
Последниятъ е пристигналъ следъ 10 минути съ автомо-
билъ и се опиталъ да спаси самообесения, обаче само-
обесениятъ вече билъ безнадежденъ трупъ. Уведомени сѣ
били следственитѣ власти, които се явили следъ малко и,
следъ направения огледъ на стая № 359, по нареждане
на VII сѣдия-следователъ г. Костойчиновъ, трупътъ е билъ
откаранъ въ моргата на сѣдебно-медицинския институтъ“.

Относително смъртта на Христо Кочовъ Николовъ има
сѣдебно-медицински актъ, въ който се констатира, че
(Чете) „смъртта на Христо Кочовъ е причинена отъ обе-
сване, както личи отъ браздата на шията, течната кръвъ
въ трупа и точковатитѣ кръвоизливи по клепачитѣ, лига-
вицитѣ на очитѣ и по повърхността на сърдцето. Обесва-
нето е станало съ широка около 3—3.5 см. ивица, пристег-
ната отзадъ въ тила“.

С. Димитровъ (раб): Да се прочете цѣлиятъ протоколъ.
Тамъ е казано, че Кочовъ е пребилъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Относително Христо Ко-
човъ, както знаете отъ комуникетъ на полицията, той е
оставилъ една бележка, собственорѣчно написана, въ която
заявява, че съ вика „Да живѣе Комунистическата партия“
се преселва на онзи свѣтъ. Тази бележка свидетелствува,
че действително той самъ е поискалъ да посегне на жи-
вота си (Възражения отъ работницитѣ), следъ като е на-
правилъ известни самопризнания. Даже, г. г. народни пред-
ставители, протоколътъ по тѣзи самопризнания още не е
довършенъ — тѣ не сѣ приподписани отъ Кочовъ — и,

ако нѣкой е искалъ да го беси, трѣбваше да бѣде дей-
ствително лудъ да иска да го беси, преди той да е при-
подписалъ протокола. При наличността на факта, че е
трѣбвало още да бѣде приподписанъ този протоколъ, при
наличността на саморѣчната негова бележка, че самъ по-
сѣга на живота си, никой нѣма право да смѣта, че върху
него е извършено насилие, за да бѣде умъртвенъ. Прото-
колътъ казва, че не е извършено отъ когото и да било
никакво насилие, отъ което да е последвала смъртта на
този човѣкъ.

Р. Рангеловъ (раб): Разправайте на онѣзи, които не
знаятъ, какъ се правятъ признания. Васъ сѣ Ви заблуж-
давали.

П. Нанетовъ (раб): А защо се е самообесилъ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Обесилъ се е
затуй, защото се е почувствувалъ измѣнникъ най-напредъ
спрямо вашата кауза.

Р. Рангеловъ (раб): Когато те каратъ насилъ да разпра-
вяшъ невѣрни работи, щещъ не щещъ, ще се обесишъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дали сѣ върни или не-
вѣрни работи, това ще установи следствието. Въ всѣки слу-
чай може да се наведатъ извършено много психологиче-
ски мотиви, които обясняватъ, защо този човѣкъ е могълъ
да посегне на своя животъ. Азъ, обаче, трѣбва да конста-
тирамъ, че тукъ действително има една небрежностъ отъ
страна на Дирекцията на полицията, която е оставила Ко-
чова съ този ремѣкъ, за да може да му послужи като срѣл-
ство за обесване. Но сигурно отъ това, че той е ималъ
възможностъ да се обеси, най-много недоволни ще бѣдатъ
органитъ на полицията, които тепърва още имаха да до-
вършатъ този разпитъ.

К. Кършовски (раб): Ако Вие, г. министре, утре можете
да имате частieto или нещастieto да влѣзете въ Обще-
ствената безопасностъ, ще видите, че отъ една кърпичка
повече нѣма да ви оставятъ, другитѣ ще взематъ, ремѣкътъ
ви ще взематъ, и даже топликитѣ, които намѣрятъ зака-
чени на палтото ви, и тѣхъ ще вземемъ, за да не се из-
върши самоубийство или самообесване.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Защо не е билъ взетъ
ремѣкътъ, дали гова е случайно опущение или, може би,
е симулиралъ, и т. н., това е единъ въпросъ, който ще
получи своето освѣтление и своето решение по-нататкъ.
За насъ не това обстоятелство е мѣрдоавно; мѣрдоавенъ
е фактътъ, че човѣкътъ се е самообесилъ. (Продължава
да чете)

„Този случай е далъ поводъ на началника на вътреш-
ната политическа служба да даде допълнително строги на-
реждания за наблюдаване на задържанитѣ, като на по-
следнитѣ сѣ били отнети всички вещи, можели да послу-
жатъ за самообесване, или какъвъ и да е другъ начинъ
за самоубийство — каиши, връзки, огледалца и др. На
всички уединени сами въ стаи задържани сѣ били поста-
вени на 5 т. м. — сѣщия денъ — безеизници на ржцетѣ, а
на часовитѣ отъ караула е било заповѣдано зорко и често
да наблюдаватъ задържанитѣ въ ареста, за да не би и
други да се опитатъ да посегнатъ на живота си.

„Презъ нощта на 5 срещу 6 т. м. не се е случило нищо.

„На сутринята на 6 т. м. караулнитѣ началникъ е смѣ-
нилъ часовия при ареста въ 6 ч. сутринята и следъ това
се върналъ въ ареста да извежда задържанитѣ по нужда.
Следъ извеждането на двама арестанти, поискалъ е да
бѣде изведенъ и арестантъ отъ стая № 371, а именно
Цачо Неновъ Диновъ“ — за когото по-рано четохъ, какъ
си е рѣзалъ венитѣ — „но часовиятъ му е казалъ да по-
чака още 5—10 минути, че преди него извеждатъ другъ.
Часовиятъ е придружилъ изведения отъ караулния нача-
ликъ арестантъ до края на коридора, до клозета, и е ча-
калъ да бѣде върнатъ“. — Въ това време, види се, предъ
стаята № 371 не е имало оставенъ другъ часови да дежури.
— „При връщането и затварянето на задържания, което е
станало следъ около 5—10 минути, не повече, часовиятъ
отворилъ вратата на стая № 371 и видѣлъ задържания
Цачо Неновъ Диновъ седналъ подъ прозореца на пода.
Повикалъ го да иде по нужда, но последниятъ стоялъ не-
подвижно, и тогава часовиятъ Кирилъ Андоновъ забеля-
залъ, че презъ врата на задържания минавалъ осуканъ
бинтъ, завързанъ за желѣзата на решетката на долния
край на прозореца. Спусналъ се веднага да го освободи
отъ връвта-бинтъ, но самъ не успѣлъ и повикалъ караул-
ния началникъ, който е билъ въ коридора. Двамата осво-
бодили врата на задържания, като караулния началникъ

дръпнал бинта силно и го скъсал при взела до желѣзото напрозореца. Двата свалили трупа, който бил още топъл, на пода. Караулният началник изтичал до караулното помѣщение да вземе ключъ за отключване на белезицѣ, тъй като носениятъ у него бил за другъ типъ белезици. Върнал се тишикомъ съ полицейския стражаръ Юрданъ Митевъ и ключарѣтъ Маринъ Илиевъ. Отключили белезицѣ на самообесения и почнали да му правятъ изкуствено дишане. Ключарѣтъ Маринъ Илиевъ уведомил старшия на ареста и дежурната група за случилото се, което било съобщено веднага на началника на вътрешната политическа служба, а ключарѣтъ Маринъ Илиевъ заминалъ бързо съ полицейската камионетка, за да вземе д-ръ Портарски, и следъ 15—20 м. се върналъ съ него. Докторътъ заварилъ, че правятъ изкуствено дишане на самообесения се, и се опиталъ да го съживи, обаче последниятъ билъ вече трупъ. Уведомени били сѣдебнитъ власти, които следъ единъ часъ се явили и направили огледъ въ стая 371. По нареждане на VII сѣдия-следователъ г. Костойчиновъ, трупа бѣ откаранъ въ моргата при сѣдебно-медицинския институтъ.

За смъртта на Цачо Неновъ Диневъ има съставенъ сѣдебно-медицински актъ.

А. Бояджиевъ (раб): Прочетете какви белези, какви поражения сѣ намѣрени по тѣлото му. Цѣлиятъ актъ прочетете.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ще го прочета цѣлиятъ. (Чете)

„Външенъ огледъ:

1. Трупъ на мъжъ съ едъръ ръстъ, правилно и добре развито тѣлосложение, добро охранване, на видима възраст около 28—30 години. Мускулитъ вкоченени. По задната частъ на тѣлото силно изразени, синкаво-морави, послесмъртни петна“.

Нѣкой отъ работницѣтъ: Послесмъртни петна!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има ги всѣки пѣтъ. Вие не знаете, че следъ настѣпването на смъртта, винаги има послесмъртни петна. Когато не знаете да четете единъ таквъ сѣдебно-медицински актъ, недейте възражать! (Продължава да чете)

„По лицето и предната страна на шията има сѣщо такива петна, по-слабо изразени.

2. Лигавицѣтъ на очитъ мораво-червени, безъ кървоизливи. Устнитъ тъмно синкави.

3. На шията личи една вдлъбната до половинъ сантиметъръ бразда, съ розово-синкава, засъхнала повърхностъ, широка 7—8 мм., отговаряща напълно на осуканата марля, на която жертвата се е обесила; отпредъ на шията браздата минава между гръкляна и долната челюсть, а отъ страни се слабо издига и къмъ долния край на ушитъ се губи.

4. По задната и странични части на седалището личатъ тъмно-сини области, съ напрѣчни, хоризонтални, потъмни ивици, широки до 1.5 см.

5. На долната страна на дветъ китки личатъ по една хоризонтална елипсовидна порѣзни рани, съ захвални рѣbove, засѣгащи само кожата. Дѣсната китка е безъ превръзка, а лѣвата е превързана съ тѣсенъ марленъ бинтъ.

6. Никакви други следи отъ наранявания и насилия по тѣлото не личатъ.

Вътрешенъ огледъ:

7. Обвивката на черепа сочна, безъ кървоизливи. Черепътъ здравъ, симетриченъ. Мозъчнитъ обвивки кървообилни, лъскави. Мозъкътъ влаженъ, кървообиленъ, не издаващъ особена миризма.

8. Двата бѣли дроба кървообилни, жиливи. Сърдцето съ нѣколко точковати кървоизливи по задната си страна; мускулътъ му твърдъ, клапитъ меки, добре затваращи се; сърдечнитъ кухини съдържатъ малко течна кръвъ.

9. Въ подкожната тъканъ и въ мускулитъ на шията не личатъ кървоизливи. Подезичната костъ и хрущялитъ на гръкляна здрави. Интимнитъ въ сѣннитъ артерии безъ поражения.

10. Устната кухина, глътката, гръклянтъ, трахеята и хранопроводътъ празни; лигавицата имъ розово-сивкава, лъскава.

11. Стомахътъ празенъ; стомашната и чревна лигавица розово-сивкава, лъскава.

12. Черниятъ дробъ, слезката и бжбрецитъ кървообилни.

Задстомашната жлеза розово-сивкава, твърда.

Пикочниятъ мехуръ съдържа малко бистра, жълтеникава пикочъ; лигавицата му бледа, лъскава.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Смъртта на Цачо Неновъ Диневъ е причинена отъ обесване, както личи отъ браздата на шията, отъ течната кръвъ въ трупа и отъ точковатитъ кървоизливи по повърхността на сърдцето. Обесването е станало съ дебела до 8—9 мм. връвъ; браздата отговаря на осуканата марля, на която е била увиснала шията на жертвата. Притискането на дихателнитъ, кръвни и нервни шийни пѣтища е станало съ просто овисване на шията съ лицето надолу върху прѣстена отъ марлята, закрепенъ въ горния си край на решетката на прозореца; това личи отъ вида ...“

А. Бояджиевъ (раб): А стражарѣтъ го намѣрилъ седалъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това не е вѣрно.

А. Бояджиевъ (раб): Тѣй го четохте.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Слушайте. (Чете) „Притискането на дихателнитъ, кръвни и нервни шийни пѣтища е станало съ просто овисване на шията“ — тѣ следватъ самитъ дихателни органи — „съ лицето надолу“ — не че сѣ го видѣли въ тоя моментъ, ами че тѣ, като експерти, понеже виждатъ въ какво положение се намира трупа, заключаватъ — „върху прѣстена отъ марлята, закрепенъ въ горния си край на решетката на прозореца; това личи отъ вида на марления прѣстенъ, отъ изразената само въ предната половина на шията бразда и отъ още запазенитъ по лицето и предната страна на шията послесмъртни петна. Обесване по този начинъ е възможно и не е голѣма рѣдкостъ

Ранитъ по дветъ китки сѣ характерни на опитъ за самоубийство; тѣ датиратъ отъ нѣколко дни.

Сининитъ по седалището сѣ следи на контузии съ гладки предмети.

Нѣма по тѣлото белези на насилствено причинено обесване“.

Подписали: Д-ръ Иванъ Московъ, VII сѣдия-следователъ Иванъ Костойчиновъ и поемни лица.

Д. Икономовъ (раб): Моля, обяснете, г. министре, какъ може да осуче бинтоветъ и да се самообеси човѣкъ на тежестъ 70 кгр. съ белезици на рѣже и то за 5 минути?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ свръзка, г. г. народни представители, съ обесването на Цачо Неновъ Диневъ, който по-рано си рѣза венитъ, има единъ рапортъ, донесенъ отъ лѣкаря при Дирекцията на полицията.

Нѣкой отъ работницѣтъ: (Казва нѣщо)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Че каквъ да назначимъ? Вашъ човѣкъ, че да му вѣрвате?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля ви се, азъ ви чета официални документи. Случката съ прерѣзването на венитъ, която е станала въ самата затворническа стая, се описва отъ лѣкаря по следния начинъ: (Чете) „Съ парчета отъ счупено собствено огледалце (остра тригълна форма)“ ...

Нѣкой отъ работницѣтъ: Това бѣше първото комюнике на Дирекцията на полицията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: „... бѣше направилъ на лѣвата си рѣка въ областта на китката отвѣтре една напрѣчна рана, дълга 6 см. и широка 5 мм. На дѣсната рѣка съ подобно парче отъ огледалце — друга напрѣчна рана дълга 5 см. и широка 4 мм. При пристигането ми дежурниятъ санитаръ Маринъ Илиевъ (младши стражаръ) бѣше вече измилъ ранитъ и чрезъ компресия напълно спрѣлъ кървоизлиянието. Вътре въ ранитъ не пипахъ, понеже кървоизлиянието бѣше спрѣло и, ако се манипулира, можеше на нова смѣтка да се предизвика. Допустнахъ, че ранитъ не сѣ дълбоки (както и излѣзе), тъй като само съ обикновена превръзка (безъ зашиване) кръвта спрѣ. Веднага на самонаранилия се направихъ 40 сгр. камфорови инжекции, тъй като констатирахъ, че е доста разтревоженъ. Отъ лѣвата рѣка бѣше изтекло около 400 гр. кръвъ, която образуваше локва на пода. По палтото, рѣкава на палтото, както и ризата имаше прѣсни кървави петна, тъй като ранениятъ лежеше върху локвата. Отъ дѣсната рѣка бѣше изтекло около 150 гр. кръвъ, като рѣкаветъ на ризата бѣше изцапанъ сѣщо съ кръвъ. Понеже самонаранилиятъ се бѣше доста пълнокръвенъ, а сърдцето — напълно нормално, нищо друго не направихъ“.

Давамъ ви това описание, за да видите какъ той, когато е билъ намѣренъ, е билъ легналъ въ локва кръвъ, цѣлото му облѣкло въ значителна степенъ е било потопено въ кръвъ. Това облѣкло е взето после безъ да се интересува Дирекцията на полицията, защото тя нѣма какво да крие, защото нѣма тукъ нищо престѣпно извършено. Ако да бѣше това кръвоизлияние резултатъ на нѣкакво насилие, сигурно облѣклото . . .

П. Напетовъ (раб): Дайте една анкета отъ лѣкари, които ние ще посочимъ и ще се установи, че тѣ не сж самоубити.

Другъ отъ работниците: Да се изровятъ труповецѣ!

Председателствуващъ Н. Захариѣвъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако полицията, казвамъ, бѣше извършила престѣпление, тя нѣмаше да остави тия дрехи. Тѣ сж взети, вѣроятно, отъ домашнитѣ на самоубития, безъ да е правена каквато и да е прѣчка, и може би, тия дрехи на жертвата, която се е самообесила, сж показвали на лѣкаритѣ. Въ всѣки случай, това, което се изнесе отъ заинтересовани лица, като г. Бояджиева, съ нѣкакви анкети, всичко това може да бѣде прѣвѣрено. Не съмъ азъ, който не желая да се разкрие истината и, ако може да се разкрие истината, преди всичко правителството на Народния блокъ ще даде всичкото си съдействие за това. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Напетовъ (раб): Дайте анкета.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ, обаче, съмъ длъженъ, докато нѣмамъ противни данни, да не правя никакви други заключения, освенъ ония, които се базиратъ върху обективни данни и официални документи.

Азъ не мога да премълча и онова писмо, което днесъ д-ръ Московъ е отправилъ до цѣлия печатъ вследствие онази акция, която се предприе отъ лица заинтересовани, за да се хвърли заблудението предъ общественото мнение, какво действително този, който се е самообесилъ, като е използвалъ само бинта на своитѣ рани, не се е самообесилъ, а че билъ обесенъ и че върху неговото тѣло имало извършено нѣкакво голѣмо насилие, вследствие на което имало нѣкакво кръвоизлияние, каквото кръвоизлияние не е засвидетелствувано отъ сѣдебно-медицинския актъ, който азъ ви прочетохъ. Въ всѣки случай, характерно е и отъ голѣмо значение е писмото, отправено отъ д-ръ Московъ, което ние четемъ въ днешнитѣ вестници и което азъ искамъ да процитирамъ предъ почитаемиѣ народни представители. Въ това писмо се казва: (Чете)

„Въ бр. 3.056 на в. „Заря“ отъ 1 т. м. е публикуванъ протоколътъ на една „частна анкетна комисиия“, съ който се изказва съмнение върху констатираната причина за смъртта на комуниста Цачо Неновъ.

Азъ извършихъ огледитѣ и аутопсиитѣ на труповецѣ на Кюфарджиевъ, Христо Кочовъ, Цачо Неновъ въ сѣдебно-медицинския институтъ на медицинския факултетъ въ присѣдствіето на II сѣдия-следователъ при Софийския окръженъ сѣдъ, за първия, и на VII сѣдия-следователъ, за другитѣ два трупа; присѣдствувахъ на аутопсиитѣ, освенъ това, проф. Тодоровъ, директоръ на сѣдебно-медицинския институтъ, д-ръ М. Марковъ, асистентъ въ сѣщия институтъ, и Никола Милевъ и Мито Станковъ, прислужници при сѣщия институтъ.

При огледа трупа на Христо Кочовъ присѣдствувахъ и студентитѣ-медици на цѣлия V курсъ — между които, сигурно, има много комунисти, г-да.

Заявявамъ, че въ сѣдебно-медицинскитѣ си актове съмъ далъ пълно, обективно и добросъвестно описание на констатираното и мотивирано заключение по причината на смъртта.

Присѣдинявамъ се къмъ предложението на „частната анкетна комисиия“ за незабавна ексумация (изравяне) на труповецѣ и подлагането имъ на повторна експертиза и анкета отъ всички предложени отъ анкетната комисиия експерти и анкетори за установяване истината по повдигнатитѣ въпроси и настоявамъ предъ сѣдебнитѣ власти да допуснатъ това. — Д-ръ Московъ Иванъ.“

За установяване истината, д-ръ Московъ е направилъ постѣпки лично и предъ прокурора при Софийския окръженъ сѣдъ г. Царвуловъ, който се е съгласилъ да се изровятъ труповецѣ и за подлагането имъ на повторна експертиза. Азъ чета това въ вестницитѣ и нѣмамъ нищо противъ, ако, за установяване на истината, може да стане повторна прѣвѣрка. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работниците)

И. Симеоновъ (д): Втора анкета.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ всѣки случай, г. г. народни представители една дрѣска — некачествена, бихъ казалъ — провокация, отъ която и да било страна е да се отправя упрѣкъ спрямо правителството, болшинството и управляващитѣ партии отъ Народния блокъ, че тѣ иматъ каквато и да било намѣса въ станалитѣ неприятни случки въ Дирекцията на полицията. Ние сме абсолютно непричастни. И въ първия моментъ, когато се установи виновниятъ, той ще бѣде наказанъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работниците) Но вие (Къмъ работниците) не гоните целта да се разясни истината; вие гоните целта да се хвърли едно подозрение спрямо държавната полицейска властъ, . . .

Отъ работниците: Това сж факти, не се касае за подозрение.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . за да бѣде тя немошна въ изпълняване на своитѣ длѣжности Тамъ ние нѣма да бждемъ съгласни съ васъ. Ние ще бждемъ винаги противъ васъ, защото смѣтаме, че всѣка една държава има преди всичко нужда отъ една авторитетна, законна и справедлива властъ и, докато тя не бѣде провинена, никой нѣма право да хвърля такива провокаторски клевети по отношение на нея.

Г. г. народни представители! Двата, които заедно съ Кюфарджиевъ загинаха, сж жертва, може би, на тѣхнитѣ убеждения, на тѣхната дейность. Единиятъ отъ тѣхъ — Цачо Неновъ Диновъ, този, който си рѣза най-напредъ венитѣ — е първоначално техническо лице при централния комитетъ на Българската комунистическа партия; той е разполагалъ съ шифѣра и е ималъ цѣлия шифѣръ въ главата си; той именно е далъ на полицията цѣлата развръзка на шифѣра. Благодарение само на неговитѣ показания ние можахме да четемъ документитѣ съ този шифѣръ. Ако той бѣше успѣлъ да тури по-рано край на своя животъ, ние нѣмаше да можемъ да разкриемъ този шифѣръ, защото е много сложенъ и защото нѣмахме никакво указание за него въ архивата, която е намѣрена. Както казахъ, той първоначално е билъ техническо лице при централния комитетъ на Българската комунистическа партия, а после и дѣловодителъ, следователно, лице, което е заемало голѣми ржководни мѣста въ комунистическата конспиративна дейность, чувствувало е отговорността, която носи, и е могло да дойде до това положение да тури край на живота си, следъ като е било заловено отъ законната държавна властъ.

Другото лице е Христо Кочевъ Николовъ, който е билъ въ връзка съ Кюфарджиевъ и който е билъ провъзгласенъ най-сетне за кандидатъ членъ на централния комитетъ на Българската комунистическа партия и е останалъ кандидатъ-членъ, понеже се е очаквало потвърждение отъ Москва, тъй като споредъ статутитѣ на Българската комунистическата партия, всички членове на централния комитетъ на Българската комунистическа партия трѣбва да се санкциониратъ отъ Москва. Той е заведвалъ всичкитѣ ядки въ цѣлата провинция. Той, следователно, е билъ лицето, което е стояло въ центъра на конспирацията и е поддържало връзката между центъра и периферията.

Г. г. народни представители! Възъ основа на всички тия данни, които азъ имамъ честта тукъ да изнеса, ще ми позволите да направя своето заключение. Господата отъ Трудовия блокъ искатъ да бждатъ свободни въ цѣлата своя дейность — такава, каквато тя биде тукъ очертана. Тѣхната дейность не е нищо друго, освенъ една комунистическа, болшевишка дейность. Тѣ искатъ да бждатъ свободни да упражняватъ всички права, които се даватъ на всички български граждани, съгласно действащитѣ закони и съществуващата конституция. Споредъ мене, само този български гражданинъ, който изпълнява задълженията си по законитѣ, може да се ползува отъ правата, които тия закони му даватъ. Но този, който конспирира, който атакува, който шурмува държавата, за да подготви смъртта на държавната властъ, нѣма право да иска да се ползува отъ законитѣ на тая държава, (Ржкоплѣскания отъ мнозинството), затова защото той самъ се е поставилъ извънъ законитѣ. (Възражения отъ работниците) Вие вършите непрестанни нападения, като смѣтате, че упражнявате нѣкакви права, въ сѣщностъ вашитѣ нападения сж едни противозаконни удари противъ днешната държава.

Нѣкой отъ работниците: Срещу ударъ — ударъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дотогава, докато има такива удари, дългъ е на правителство и на държавна властъ да се самоотбраняватъ. Ние сме въ положението на

законна самоотбрана. Докато продължават пристъпите на комунизма и комунистическата конспирация въ България, не може да бъде отречено правото на държавата за самоотбрана. (Ръкоплъскания отъ мнозинството) Върховен дълг е на държавата да запази себе си. И ние тръбва да сме много наивни, за да допустнем да мислите, че вие имате по-върховно право отъ върховното право за самосъхранение на държавната власт. Въ България има закони, въ България има конституция и българският гражданин имат възможност, по силата на законитъ, да искат по законен ред да реализиратъ всичките свои въжделения, всичките свои искания. Но този, който чрезъ всяка една своя акция — както това личи за васъ (Сочи работниците) отъ всички материали, обективни, които азъ имахъ честта да изнеса — иска да подхвърне устоите на държавата, иска да събори днешната държава и да установи единъ отвратителенъ болшевишки адъ на българската земя, за смътка на българския народъ, той не може да се оплаква отъ никакви насилия. Насилия не сме правила; ние сме вземали само предохранителни мърки и ще ги вземаме, затова защото вие сте арогантни, затова защото вие не сте престанали да бъдете въ настъпление срещу държавата. Когато ще се поставят на терезии дветъ права — правото на държавата за самозащита и вашето право да правите събрания възъ основа на свободните български закони — при това съпоставяне, безспорно, ще наддълбее правото на държавата да се замозащити.

Това е нашиятъ отговоръ. Докато Работническата партия не бъде легална и не усвои една тактика на легална партия, дотогава, естествено, тя ще бъде строго наблюдавана и срещу нея ще се взематъ всички предохранителни мърки, чрезъ които предохранителни мърки само ще се запази общественятъ редъ и висшиятъ народни интереси. Дотогава, докато Работническата партия не престане да бъде единъ платенъ или неплатенъ агентъ на руския болшевизъмъ; дотогава, докато тя не престане да подготвя смутове и метежи — дотогава азъ не мога да допусна тя да не бъде подъ зоркото око на властта, защото ние имаме една върховна длъжностъ: да пазимъ преди всичко българската държава отъ всички нападения срещу нея.

Г. г. народни представители! Вие си спомняте, че още въ началото на м. юлий, когато дойде новата власт, чрезъ стачки, които сж дълбоко на Комунистическия интернационал, се дигна знамето на бунта и на размириците въ България. Заловената архива на Комунистическата партия говори, че по отношение смътната на правителството първата заповѣдъ, която е дадена отъ Комунистическата партия и която е изпълнена отъ Работническата партия, е да се обявятъ повсемѣстни стачки. И вие знаете, че още въ началото на м. юлий, новата власт бѣше недобросъвестно посрещната отъ тия агенти на болшевизма съ обявяване на масови стачки въ цялата страна. (Възражения отъ работниците) Тѣ мислѣха, че новата власт ще бѣде слаба, мекушава, че въ момента, още когато новата власт е неорганизирана, ще могатъ да нанесатъ своитѣ удари, за да създадатъ нови сътресения за българския народъ и по този начинъ да спечелятъ нови позиции. Защото тѣхната задача е всѣки моментъ да придобиватъ все нови и нови позиции, които да имъ дадатъ възможностъ, когато дойде моментътъ, да издигнатъ паролата за въоръжено въстание. Обаче днешното правителство е за закона, за реда и за силна справедлива държавна власт. Това е нашата задача, това е, което ние ще искаме да поддържаме въ страната. Нека да има шпакане на идеи, да дойдатъ господата да говорятъ не заучени речи отъ Москва, но да говорятъ за реформи добросъвестно, а не като агенти на чужди попълзновения всрѣдъ българския народъ. Българскиятъ народъ е достатъчно страдалъ, за да нѣма нужда да бѣде подложенъ отново на нови страдания вследствие едни безумни попълзновения отъ страна на руския болшевизъмъ въ България. (Продължителни ръкоплъскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Иматъ думата г. г. запитвачитѣ да кажатъ доволни ли сж отъ отговора на г. министра.

Пръвъ има думата народниятъ представителъ г. Георги Вангеловъ.

Г. Вангеловъ (раб): Г. г. народни представители! Азъ съвсемъ не мога да бъда доволенъ отъ приказките на г. министра, защото тия приказки на насъ сж ни ги разправяли отъ 9 юний досега. Терорътъ си е тероръ. Тукъ г. министърътъ каза, като че ли легалното работническо движение, въ лицето на Работническата партия и въ лицето на Независимитѣ професионални съюзи, е създадено по желанието на буржоазията. Азъ казахъ още въ началото, когато развихъ моето питане, че буржоазията отъ 9 юний

насамъ упражнява единъ систематически тероръ върху работническата класа, че тя на 9 юний взема 30.000 жертви изъ срѣдата на работническата класа и че тя още продължава да я тероризира. Но въпрѣки терора, работническата класа намѣри сили и срѣдства въ себе си да се наложи на буржоазията, да зачита тѣ легалното проявление на тая класа въ лицето на Работническата партия и работническите синдикални организации.

Фактитѣ, г. г. народни представители, сж факти. Тѣ не могатъ да се отрекатъ и г. министърътъ не се спре на тѣхъ да ги отрече. Той каза, че когато работническите представители си служатъ съ болшевишки прийоми, властта непременно ще трѣбва да се защищава. Но питамъ ви азъ, когато другарътъ Константинъ Русиновъ, „попа“ нареченъ, отиде да посрѣща своята жена въ Ломъ, какви нужди наложила на тамошния околийски началникъ и на капитана, който се яви тамъ, да го тероризиратъ, да го биятъ и да смачкатъ ребрата му? Какви нужди за самоотбрана сж наложили това, когато той е отишълъ само да посрѣща своята жена? Но ние имаме и другъ случай съ сжщия тоя нашъ другаръ, когато е отишълъ да прави събрание, въ с. Голѣмо Конаре, което е било осуетено отъ полицията, да бѣде гребанитъ отъ полиция въ единъ автомобилъ и по пѣтя за Пазарджикъ бива смачканъ, та трѣбваше Народното събрание да му гласува два месеца почивка, защото той днесъ е съ счупени рѣжа и съ смачкани ребра. Каква нужда е наложила на полицията да се самоотбранява? Следователно, не е въпросътъ до самоотбрана на държавата, а имаме единъ систематически тероръ, защото, както сговориститѣ тероризираха отъ 9 юний работническата класа, тѣ и тия, които ги наследиха, продължаватъ сжщата политика и не сж нищо друго, освенъ второ издание Сговора. (Ръкоплъскания отъ работниците) Много естествено е, че тѣ ще продължатъ терора надъ работническата класа. Ние не си правимъ илюзии, когато изнасяме кривитѣ ризи на тая власт, която осмѣжда деветоюнцитѣ и казва, че терорътъ ги е провалилъ, не си правимъ, казвамъ, илюзии, че ще спре терорътъ. Той ще продължава подъ напора на работническите борби (Ръкоплъскания отъ работниците). Понеже и тая власт не е нищо друго, освенъ второ издание на Сговора, азъ заявявамъ, че тя ще тѣпче по сжщия пѣтъ и ще продължава да тероризира работническите маси. Но както на 21 юний тѣ намѣриха сили и срѣдства да пратятъ на купището Сговора, така ще пратятъ на боклука и новата власт. (Ръкоплъскания отъ работниците)

Отъ мнозинството: Значи, Вие заплашвате!

Г. Вангеловъ (раб): Азъ не заплашвамъ, азъ искамъ да кажа само една истина, че това ще се наложи отъ живота.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Костовъ.

Г. Костовъ (раб): (Отъ трубуната) Г. г. народни представители! Г. министърътъ при отговора на питането бѣше донесълъ една архива. Ако г. министърътъ иска да знае, въ всичките държави на цяла Европа тази архива може да се намѣри по книжарницитѣ. Обаче въ демократична България тази архива се съхранява въ чекмеджетата на Обществена безопасност. Г. министърътъ се силее да оправдае убийствата на Никола Кофарджиевъ и на Пело Пеловски — за който, позволете ми да ви кажа, че е застрелянъ на улицата — ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това питане е съвсемъ друго, на него азъ не съмъ отговорилъ, то не е сложено на дневенъ редъ.

Г. Костовъ (раб): ... за това, че тѣ сж били членове на Комунистическата партия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ние не говоримъ по това питане, а говоримъ по други четири питання.

Г. Костовъ (раб): По силата на единъ изключителенъ законъ, вие стреляте по улицитѣ работници, членове на тази организация. Мене ми се струва, че г. министърътъ не можеше по такъвъ начинъ да обясни избиването на тия хора.

А. Буковъ (з): По-спокойно, недей рева толкова!

Г. Костовъ (раб): Този законъ е противонароденъ. Вапитѣ 600 хиляди гласа, които ви доведоха тукъ, на тия банки, вие ги вземахте чрезъ демагогия въ името на премахването на този законъ. (Ръкоплъскания отъ работниците) Ние притежаваме резолюции, гласувани отъ дружи, притежаваме и резолюции на Демократическата партия, на Радикалната партия, ...

Министър д-р А. Гиргинов: Няма такова нещо.

Г. Костов (раб): ... ние имаме възможност въ предизборната борба да слушаме ораторите на Народния блок, които излизаха да агитират пред масите, че съ дождането на власт на Народния блок ще се даде пълна и безусловна амнистия и ще се премахне законът за защита на държавата. Ние не си правим илюзия, ние не очакваме, че вие ще проявите състрадание. На господстващата класа липсва състрадание, и вие винаги сте се проявявали съ това кърваво лице, въ което сте. Само една революционна, една надигаща се класа може да бъде хуманна.

Ето защо ние от тази трибуна зове масите да се мобилизират за провеждането на своята кампания за защита на своите класови организации, за защита на своите деца. Само чрез една смела борба, чрез организирането на демонстрации, на митинги, чрез мобилизирането на масите за една масова политическа стачка, ще може да се срине господството на капитала и фашистката диктатура, да се късат оковите, да се смъкне вашата власт, за да се провъзгласи работническо-селската власт. (Ръкоплъскания от работниците)

А. Буков (з): Съ какво?

Председателстващ Н. Захариев: Моля, г. Костов, свършете, пет минути минаха.

Г. Костов (раб): Още една минута имамъ. В „Пладне“ въ едно комунике изнесе туй, което става въ Дирекцията на полицията. Пзовавайки се на експертизата, на която присъствуваша представители на „Пладне“, при която се установи, че действително хората съ убити, в „Пладне“ въ „Народен бюлетин“ № 54 пише: „Въ една нощ, когато Никола Кофарджиѝ бѝше убитъ, когато Христо Кочевъ, се самообеси въ Дирекцията на полицията, на власт бѝше г. Мушановъ и негови министри, бѝха Гичевъ, Г. Петровъ, Костурковъ“. (Ръкоплъскания от работниците)

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. народни представители! ...

Г. Костов (раб): Още единъ има да се изкаже.

Министър-председател Н. Мушанов: Твоятъ гласъ струва за 20 души! (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата на родниятъ представител г. Лазаръ Станевъ, да каже доволень ли е отъ отговора на г. министра.

Л. Станевъ (раб): Г. министърътъ не каза нито дума по конфискуването на в. „Земледѣлско възраждане“. Той не отговори, защо се конфискува в. „Земледѣлско възраждане“ затова, защото нѣма какво да каже, нѣма съ какво да оправдае тая политика на цензура, която се упражнява не само върху този вестникъ, „Земледѣлско възраждане“, но въобще върху цѣлия трудовъ печатъ. Той благоволѣ да каже само нѣколко думи, и то, съ единъ тонъ на злоба, че лѣвицата въ Земледѣлския сѣюзъ била създадена само за да сѣе политически развратъ въ този Земледѣлски сѣюзъ.

И. п. Рачевъ (з): Няма лѣвица въ Земледѣлския сѣюзъ.

Л. Станевъ (раб): Лѣвицата въ Земледѣлския сѣюзъ, това съ недоволнитъ земледѣлски маси, организирани въ Земледѣлския сѣюзъ, и не само недоволни, но и разочаровани отъ тѣзи, които избраха на 21 юний ...

И. п. Рачевъ (з): Сега земледѣлецъ ли си или комунистъ?

Л. Станевъ (раб): ... и които съ всички сѣдства се стремятъ да запазятъ тия маси въ своята сѣдба. Лѣвицата въ Земледѣлския сѣюзъ не сѣе развратъ.

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни) Г. Станевъ! Не е позволено тукъ да се говорятъ глупости.

Л. Станевъ (раб): Лѣвицата въ Земледѣлския сѣюзъ не сѣе развратъ; развратъ сѣятъ днешнитъ водачи на Земледѣлския сѣюзъ.

И. п. Рачевъ (з): Кжде е тая лѣвица?

Л. Станевъ (раб): Че е така, свидетелствува и това, че водачите на Земледѣлския сѣюзъ, нѣмайки други сѣдства да се закрепятъ, като ръководители и водачи на тази организация, си служатъ съ полицията и въ собствената си организация. Онзи денъ, на конгреса на Младежкия земледѣлски сѣюзъ съ бити повече отъ 30 души младежи-делегати.

И. п. Рачевъ (з): Ти ли водишъ лѣвицата?

Председателстващ Н. Захариевъ (Звъни)

Л. Станевъ (раб): Въ тѣзи шайки съ участвували и хората на министъръ Гичевъ. (Ръкоплъскания от работниците) Но тия насилия, както върху в. „Земледѣлско възраждане“, така и върху цѣлата трудова преса нѣма да ви донесатъ очакванитъ резултати. Селската беднотия и работническата класа разбраха вече, че вие по нищо не се различавате отъ тѣзи, (Сочи сговориститъ) които и въ този моментъ съ ваши приятели. И затуй тѣ се организиратъ подъ знамето на работническо-селския трудовъ блокъ за борба въ защита на собственитъ си интереси, които водачитъ на Земледѣлския сѣюзъ, въ лицето на тѣхнитъ министри, продаватъ вече отъ четири месеци на-самъ. Всички тия селски маси, въ стотици резолюции, високо извикватъ: Долу законътъ за защита на държавата! Долу цензурата върху трудовия печатъ! Свобода на печата, свобода на организациятѣ, свобода на събранията! (Ръкоплъскания от работниците) Днешното правителство, както и водачитъ на Земледѣлския сѣюзъ плюха на всички тия искания и днесъ се задържатъ на властъ съ единичното сѣдство, полицията, насилията, съ всички сѣдства на инквизицията, които ние изнасяме предъ васъ и предъ цѣлия бѣлгарски народъ. (Ръкоплъскания от работниците)

Председателстващ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Пропустнахъ да спомена единъ фактъ, по отношението на в. „Земледѣлско възраждане“. Защо този вестникъ е спрѣнъ? Спрѣнъ е затова, защото в. „Земледѣлско възраждане“ е единъ болшевишки органъ.

Л. Станевъ (раб): Кажете конкретно.

П. Стоевъ (раб): Всичко било болшевизмъ, дяволъ да го вземе!

Министър д-р А. Гиргиновъ: Както ви казахъ, въ заповената тия дни архива на нелегалната Комунистическа партия е намѣренъ единъ протоколъ, № 1, за заседанието на Комунистическата партия, съ дата 16 октомврий. Въ този протоколъ, въ точка 10, се казва следното: „Земледѣлско възраждане“ да излиза, като провежда напълно линията на партията“. Следователно, този вестникъ е единъ болшевишки органъ (Възражения от работниците) и затова, защото е болшевишки органъ, досега той е билъ конфискуванъ нѣколко пѣти.

Л. Станевъ (раб): (Казва нѣщо)

Министъръ Д. Гичевъ: Ти какъвъ си? Земледѣлецъ ли си? Знамъ, ти си единъ ренегатъ, продажникъ и измѣнникъ на Земледѣлския сѣюзъ.

Л. Станевъ (раб): Вие сте такъвъ.

И. п. Рачевъ (з): Защо не стоя въ Земледѣлския сѣюзъ да водишъ борба? (Възражения от работниците)

Председателстващ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министър д-р А. Гиргиновъ: Броеве 5, 6 и 7 отъ в. „Земледѣлско възраждане“, за който се отнася питането, съ конфискувани съ заповѣдъ отъ прокурора при Софийския окръженъ сѣдъ. Редакторътъ на този вестникъ е пратенъ да отговаря предъ сѣдъ

Л. Станевъ (раб): Предварителна цензура по законъ не може да има.

Министър д-р А. Гиргиновъ: Образувани съ дѣла, по които той ще трѣбва да отговаря. Г. Лазаръ Станевъ, както виждате, е идейникътъ на течението, което се нарича лѣвица въ Земледѣлския сѣюзъ. Той е отъ хората, които се пращатъ отъ болшевизма по разнитъ капи, за да бждатъ агентъ-провокатори.

А. Ненов (раб): А-а-а!

Министър д-р А. Гиргинов: Сигурно съ агент-про-
ваторска роль той е стоял въ Земледѣлския сѣюзъ и
сега е отишелъ при своитѣ вѣрни патрони да имъ служи
пакъ подъ една маска на лъжа и невѣрностъ. Догдето да
се разкрие, че този вестникъ „Земледѣлско възраждане“
е единъ болшевишки органъ на единъ ренегатъ — а въ
сѣщностъ единъ прононсиранъ агент-провокаторъ въ
срѣдата на Земледѣлския сѣюзъ — той бѣше конфиску-
ванъ на нѣколко пѣти (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. ми-
нистръ-председателъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни
представители! (Народнитѣ представители отъ Работниче-
ската партия излизатъ)

И. п. Рачевъ (з): Чакайте бе, защо бѣгате?

Министър-председател Н. Мушановъ: А, така ли?
(Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Целта е постигната.
Г. г. народни представители! Азъ виждамъ, че край-
ната лѣвица се плаши отъ собственитѣ си думи.

Л. Станевъ (раб): Кой се плаши?

Министър-председател Н. Мушановъ: Вие всички
тамъ. (Сочи работницитѣ)

Л. Станевъ (раб): Защо да се плашимъ?

Министър-председател Н. Мушановъ: Защото всички
избѣгахте.

Л. Станевъ (раб): Не сж избѣгали. Всички тукъ (Сочи
мнозинството) напустиахъ, когато ние отговаряхме.

Министър-председател Н. Мушановъ: Вие, който
имате качеството на ренегатъ, единственъ останахте тукъ.

Г. г. народни представители! Взехъ думата, за да отго-
вора на речта, която произнесе г. Костовъ съ своя мо-
гущъ гласъ. Каквито и данни да дадѣхме на васъ, г-да,
(Сочи работницитѣ) вие сте хора, които обективно никога
нѣма да ги прещените. Вие сте се нагласили отъ по-рано
да говорите една тема и да свирите все на единъ гласъ.
Само така може да си обясни човѣкъ, че въ едно офи-
циално изложение, което се направи, вие не можакте да
намѣрите нѣщо, което да е правдиво, и не можакте да
вземете примѣръ — вие ужъ революционери-поплуковци
— отъ оная доблестъ, която проявяватъ ония, които се са-
мообесватъ; отъ ония, които, следъ като обадиха ши-
фъра и изложиха партията, имаха доблестта да се само-
убиятъ. Вие това не видѣхте.

Л. Станевъ (раб): Знаемъ първото комюнике. А второто
комюнике?

Министър-председател Н. Мушановъ: Стойте тамъ и
слушайте! Азъ слушамъ.

Г. Василевъ (д. сг): (Къмъ Л. Станевъ) Я седни тамъ!
Какво е това безсрамие?

Министър-председател Н. Мушановъ: (Къмъ Л. Ста-
невъ) Азъ прекъснахъ ли те тебе, когато говорѣше?

Л. Станевъ (раб): Това сж то фашиститѣ. (Сочи сго-
вориститѣ и мнозинството) Ето единния фронтъ. Нека
видятъ избраницитѣ на българскитѣ селяни, че тѣ сж
кърволюци на трудовия народъ. (Излиза отъ залата)

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни
представители! Азъ не се смущавамъ отъ тия хора (Сочи

ботницитѣ), защото много е сериозно разкритието, което
обективна преценка, тѣ нѣматъ съзнание. Азъ обръщамъ
внимание върху този фактъ — тѣ, разбира се, ще избѣ-
гатъ, защото ще ги е срамъ отъ него: обвиниха ли тѣ
полицията, че е отишла дотамъ, да прерѣзва венитѣ на
този човѣкъ съ счушено огледало? Г. министърътъ на
вътрешнитѣ работи ви каза и азъ обръщамъ внимание
върху факта, че този човѣкъ, който предаде шифъра имъ
и който е възпитанъ въ революционна дейностъ, знае
какво значи ренегатство и измѣнничество спрямо пар-
тията и затуй, като се е самообесилъ, е проявилъ по-
голъма доблестъ, отколкото иматъ тѣ, които не искатъ
да признаятъ това.

Г-да! Разбира се, че азъ нѣма да отговарямъ на го-
сподина, който искаше подъ моето име да постави списъкъ
на убититѣ. Мога да ви увѣря съ най-чиста помисълъ:
ние нѣмаме интересъ въ наше време да се убиватъ хора,
особено пъкъ да ги убива нашата полиция. Бѣдете увѣ-
рени, че това нѣма никога да го допустне никой отъ насъ
за личната си честъ и за честта на правителството, което
управлява. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Н. Пѣдаревъ (д. сг): И никой българинъ нѣма да го
допустне.

Министър-председател Н. Мушановъ: Но моля бъл-
гарската демократия да бѣде по-сериозна въ минутитѣ на
този пристѣпъ, който се прави отъ тая страна (Сочи ра-
ботницитѣ), защото много е сериозно разкритието, което
стана. То доказва още веднажъ, че и въ сегашно време тия
господа не се стрѣскатъ. И правъ бѣше г. министърътъ на
вътрешнитѣ работи. Никога, г-да, докато сме ние тукъ,
нѣма да оставимъ тази държава да бѣде слаба спрямо
пристѣпнитѣ на болшевизма. Това е нашъ *raison d'être*
преди всички други въпроси, които имаме да решаваме въ
тази страна. За насъ въпросътъ е много ясенъ и катего-
риченъ

Н. Пѣдаревъ (д. сг): И за други бѣше ясенъ, г. ми-
нистрѣ!

Министър-председател Н. Мушановъ: И за другитѣ
бѣше ясенъ. Азъ съмъ ви говорилъ за единния фронтъ, не-
дейте ме кара да се връщамъ на тази тема. Вашиятъ фронтъ
бѣше единенъ срещу тѣхъ; нашиятъ фронтъ е другъ. Азъ
искамъ да излѣзатъ другитѣ представители на опозицията
да ни обвиняватъ, че вършимъ спрямо тѣхъ изстѣпления.
Затуй, г-да, на тази тема, моля, недейте ме бута сега.
Другъ пѣтъ по-широко ще ви говоря по нея. (Рѣкоплѣ-
скания отъ мнозинството)

Обвиненията, които се хвърлятъ отъ тѣхъ (Сочи ра-
ботницитѣ), азъ разбирамъ защо ги правятъ. Тѣ и при
най-обективни данни никога нѣма да приематъ истината,
тя не имъ трѣбва. Ние всички, които сме на фронта на
законитѣ и държавата въ сегашно време, не само въ Бъл-
гария, а навредъ въ свѣта, очакваме по-обективна, по-се-
риозна критика, ако искате отъ насъ изпълнение на зако-
нитѣ. Никога да не сте слаби, да не се повеждате по всичко
онова, което е лъжа, което е измама! Вие съ никакви дока-
зателства нѣма да ги убедите въ правотата на една кауза.

Азъ взехъ думата, г-да, за да повторя и да чуе негова
милостъ, който много куражлия говорѣше, моитѣ по-
следни думи.

Г-да! Понеже приближава 8 часътъ, а заседанието бѣше
много уморително, предлагамъ да прекратимъ, като за
утре остане сѣщиятъ дневенъ редъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ
предложения отъ г. министър-председателя дневенъ редъ
за утре, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието
приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 50 м.)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { ВАС. МАРИНОВЪ
Т. ХР. МЕЧКАРСКИ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ